ATEITIS

1959, NR. 2
VASARIS

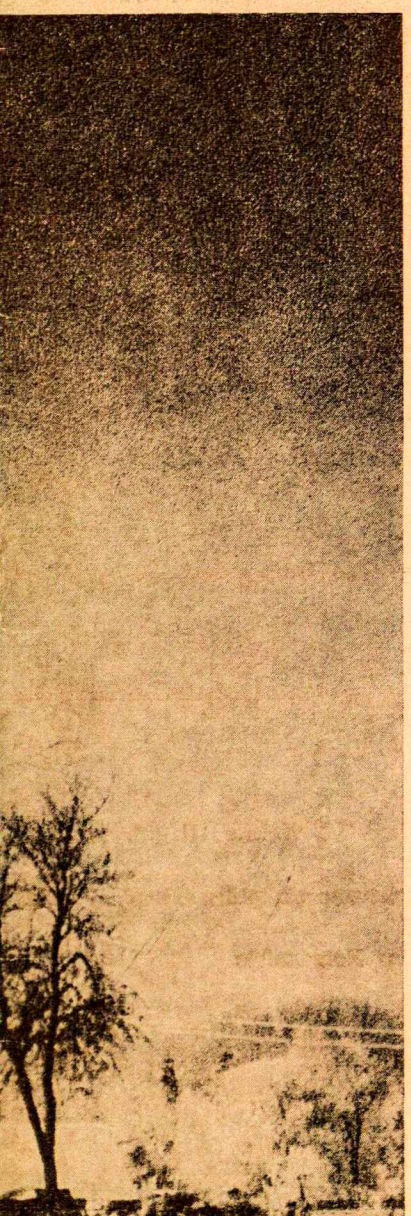

ATEITIS eina nuo 1911

KATALIKIŠKOJO JAUNIMO ŽURNALAS

1959 METAI NR. 2

VASARIS-FEBRUARY

☆

Redaktorius — Paulius Jurkus

REDAKCIJOS KOLEKTYVAS — Danutė Aleksandravičiūtė - Bobelienė, Gintrė Banaitytė, Sigitas Leimonas, Gediminas Naujokaitis.

Visą spausdinamą medžiagą redakcija taiso savo nuožiūra. Nepanaudoti straipsniai grąžinami autoriui prašant.

Administratorius — Kun. V. Dabušis

Redakcijos ir administracijos adresas:

ATEITIS, 916 Willoughby Avenue, Brooklyn 21, N. Y., U. S. A.
Tel.: GLenmore 2-2923

Prenumerata metams $5.00 pagal JAV dol. kursą

Garbės prenumerata metams $10.00

Atskiro numerio kaina 50c.

☆

LITHUANIAN CATHOLIC YOUTH MAGAZINE

Published monthly, except July and August, by the Lithuanian Catholic Youth Association.

"A T E I T I S"

916 Willoughby Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Subscription $5.00 per year

Single copy 50c.

☆

Second-class postage paid at Brooklyn Post Office

TURINYS

J. B.
Marija, gelbėki mus 25

Edvardas Šulaitis
Jaunimo kelias dabartinėje Lietuvoje 28

Kęstutis Skrupskelis
Egzistencializmas ir krikščioniškoji filosofija 30

Ričardas Ukrinas
Paskutinieji aidai 31

Kazys Kleiva
Ateitininkų sendraugių veiklos klausimai 32

J. Sakalas
Finalas, Lakūnėliai (eil.) 34

Alfa Sušinskas
Besišypsančios širdys 35

Feliksas Palubinskas
Su tikslu ar dėl tradicijos 36

Tėvynės duktė
Tėvynės ilgesys (eil.) 37

Regina Zigaitytė
Už lietuvybę 37

Onutė Ališytė
Aguonų laukas 38

Nerima Narutė
Eilėraščiai 42

Kun. dr. V. Cukuras
Lituanistika Annhursto kolegijoje 44

A. Nockūnas, M.I.C.
Sąjūdis "Už geresnį pasaulį" 47

Janina Katelytė
Stovykla tarp sniego kalnų 49

Atskleista knyga
A. D. — J. Prunskio "Rinktinės mintys" 52

Vardai, įvykiai idėjos 53

Studentų Ateitininkų Sąjungoje 54

Moksleivių Ateitininkų Sąjungoje 55

Kreivos šypsenos 56

Šachmatai ..... **viršelio III psl.**

Viršelyje — Partizanai, Ramojaus Mozoliausko skulptūra

Vinjetės 30, 31, 35 ir 38 psl. — Ados Korsakaitės

MARIJA, GELBĖKI MUS

Tokiu vardu yra pavadinta maldų knygelė, atėjusi į laisvąjį pasaulį iš Sibiro... Imi ją į ranką, žinodamas iš anksto, kad vargiai rasi maldą, tobulesnę už Kristaus maldą — Tėve mūsų. Kristaus maldoje yra paprastai, bet tiksliai išreikšti žmogaus santykiai su Dievu: nusilenkimas prieš Dievą ir jo paramos reikalingumo pripažinimas. Kristaus maldoje Dievo pažvelgimas į žmogų padarytas priklausomas nuo žmogaus pažvelgimo į žmogų (atleisk kaltes, kaip ir mes atleidžiam...). Dievo parama išreikšta dvejopa: žmogaus egzistencijai (kasdieninė duona) ir žmogaus moralei išsilaikyti (nevesk mus į pagundą). Tai malda tinkanti visiems laikams ir visiems žmonėms.

Tačiau žinia, kad ne visi tenkinasi viena Kristaus malda. Kiti imasi savas maldas kurti pagal individualius savo reikalus. A. Strazdelio Pulkim ant kelių maldoje iškyla ypatingai ano laiko ūkininko prašymai (duok gausų derlių, palaimink pjūtį). Maironio Marija, Marija yra pagalbos malda žmogaus, kuris labiausiai jaučia moralinį bangavimą tarp gero ir pikto.

Kai tai prisimeni, imi į rankas "Marija, gelbėki mus" rinkinį su klausimu: kokiais rūpesčiais ir prašymais prašneka malda, gimusi anose ypatingose Sibiro sąlygose?

Taip, Sibiro malda yra kitokia... Skaitai ir jauti baisią ano žmogaus padėtį Sibire:

"Už ką mano vargai? Alkis, šaltis, kaulų gėla, panieka, stumdymas, nepatogumai, užmiršimai?"

"Nuovargis, nusilpimas sukaustė mūsų širdis. Nebeturime nei dvasios maisto, nei reikalingo poilsio, nei atsigaivinimo. Ilgesys, lūkestis, vergija prislėgė mus".

Tai Sibiro padėtis... Vienus tokia padėtis sugniuždo, kitus pakelia. Sugniuždo tą, kuriame

LIETUVOS NACIONALINĖ M. MAŽVYDO BIBLIOTEKA

Iliustracija iš Sibiro lietuvių maldaknygės "Marija, gelbėki mus". Nuotr. V. Maželio

persveria biologinis pradas. Pakelia tą, kuriame persveria dvasinis pradas. Galėtum laukti, kad tokioje padėtyje labiausiai prašneks "kasdieninės duonos" prašymas. Tačiau ne — Sibiro malda ne duonos prašo. Prašo dvasios tvirtybės ir didybės, kurios dėka žmogus pakyla aukščiau už visą aplinkos skurdą:

"Maldauju Tave, Gerasis Išganytojau, pakeiski visą mano būtybę; Padaryk iš savanaudės, savim susirūpinusios, paskendusios kasdienybėje užjaučiančią kitus, kitiems padedančią. Padaryk, kad suprasčiau kitų vargus, rūpesčius, kad jų lengvai nesmerkčiau."

"Kai savo gyvenimu spinduliuoju, aš ir šiandien padedu Jėzui nešti kryžių".

Tačiau niekas kitas nešvyti tose maldose taip stipriai, taip galingai, kaip lietuvių tautinis solidarumas, lietuvio vienybė su lietuviu, tautos dvasinės didybės pajautimas ir jos troškimas. Pakelti ištrėmimo skurdą, grįžti į tėvynę, išlaikyti tautos pranašumą kaip ir asmens moralinį pranašumą švyti maldose įvairiais pasikartojimais.

"Marija, maldauju pagalbos Tėvynės gynėjams; maldauju tikro poilsio gyvybę pagulđžiusiems už savo žemę..."

MALDAKNYGĖS SIUNTĖJAS

Šią Sibiro maldaknygę į Lenkiją atvežė Henrikas ir iš ten atsiuntė į Ameriką, kur ją išleido ATEITIS. Henrikas Balfo reikalų vedėjui kun. L. Jankui rašo:

"Man labai malonu, kad maldaknygę leidėia ateitininkai. Pats per visą mokymosi laiką gimnazijoje priklausiau ateitininkų kuopai, už daug ką esu dėkingas ateitininkijai, nes ji manyje išūgdė tuos charakterio bruožus, kurie sunkiuose gyvenimo momentuose daug padėjo man.

Laikotarpį, surištą su ateitininkų kuopa, laikau pačiu gražiausiu ir reikšmingiausiu. Daug dvasios, širdies ir jėgų padėjo mūsų kuopos narių nuolatiniam tobulinimuisi ir savęs pažinimui. X, Y ir Z. Tikiuosi, kad kunigas juos visus pažįstate.

Man labai malonu, kad, praėjus tiekai metų, vėl turėjau progos nors ir netiesioginiai, susirišti su ateitininkais.

Savo idėjos broliams siunčiu nuoširdžiausius linkėjimus jų taip kilniame darbe atnaujinant pasaulį Kristuje. Būtų įdomu ką nors apie ateitininkų gyvenimą Amerikoje sužinoti...

Nuoširdžiausi sveikinimai Jums

Jus gerbiąs

Henrikas

P.S. Kas norėtų su šiuo idealistu jaunuoliu susirašinėti ar jam kuom nors padėti, gali kreiptis į kun. L. Jankų, 105 Grand St., Brooklyn 11, N. Y.

"Marija, apšviesk klystančius, gelbėk mirusius karžygius, leiski prisikelti mūsų šventai Lietuvai, kad kitų tautų tarpe šviestų, spindėtų, kaip šviesi žvaigždė..."

"Mūsų Tautos kankiniai, išmelskite stiprybės, sumanumo ir vienybės mūsų Tautos dar buotojams..."

Ugnis skaidrina auksą. Kančia nuskaidrino pergyvenimus tų maldos autorių. Nuskaidrina iki didelio savęs paaukojimo, altruizmo, nuostabiai prasmingo patriotizmo, spinduliuojančio ne panieka kitai tautai, bet troškimu savo tautai moralinės didybės.

Šios maldos dvasia atsistoja prieš kitą dvasią, kurią skelbia komunizmas, kaip priešingybė. Prieš komunizmo reikalavimą nusilenkti partijai čia spindi absoliutus nusilenkimas Dievui; prieš komunizmo kovą dėl būvio čia spindi pasiaukojimas už artimą. Prieš komunizmo apotezę Sovietų Sąjungai ir Rusijai čia spinduliuoja tvirta meilė savo žemei ir savai tautai. Pagaliau prieš komunizmo išniekinimą laisvės kovotojams partizanams čia iškyla jiems tokia pagarba ir meilė, kad pergyvena juos kaip šventuosius... Tai rezistencijos malda.

Užverti paskutinį maldų lapelį, ir sustiprėja įsitikinimas: pirmame okupacijos dešimtmetyje reiškėsi tautos ginkluotas pasipriešinimas; antrame dešimtmetyje ginklai numesti, bet pasipriešinimo dvasia pasiliko: ji pasirinko naują priemonę — kultūrinę, religinę, kuri išskiria lietuvį patriotą nuo okupanto komunisto; be pirmos pasipriešinimo formos ir kraujo aukos vargiai bebūtų įmanoma dabartinė kultūrinė religinė rezistencija.

Tik tas galės suprasti pirmo ir antro pasipriešinimo psichologinę prasmę, kas pats turi bent kiek jaunos kovos ir aukos dvasios, kuri Lietuvoje pakėlė ginklą, leidžia knygą, dainuoja liaudies dainą, o Sibire sudėjo ir maldą.

J. B.

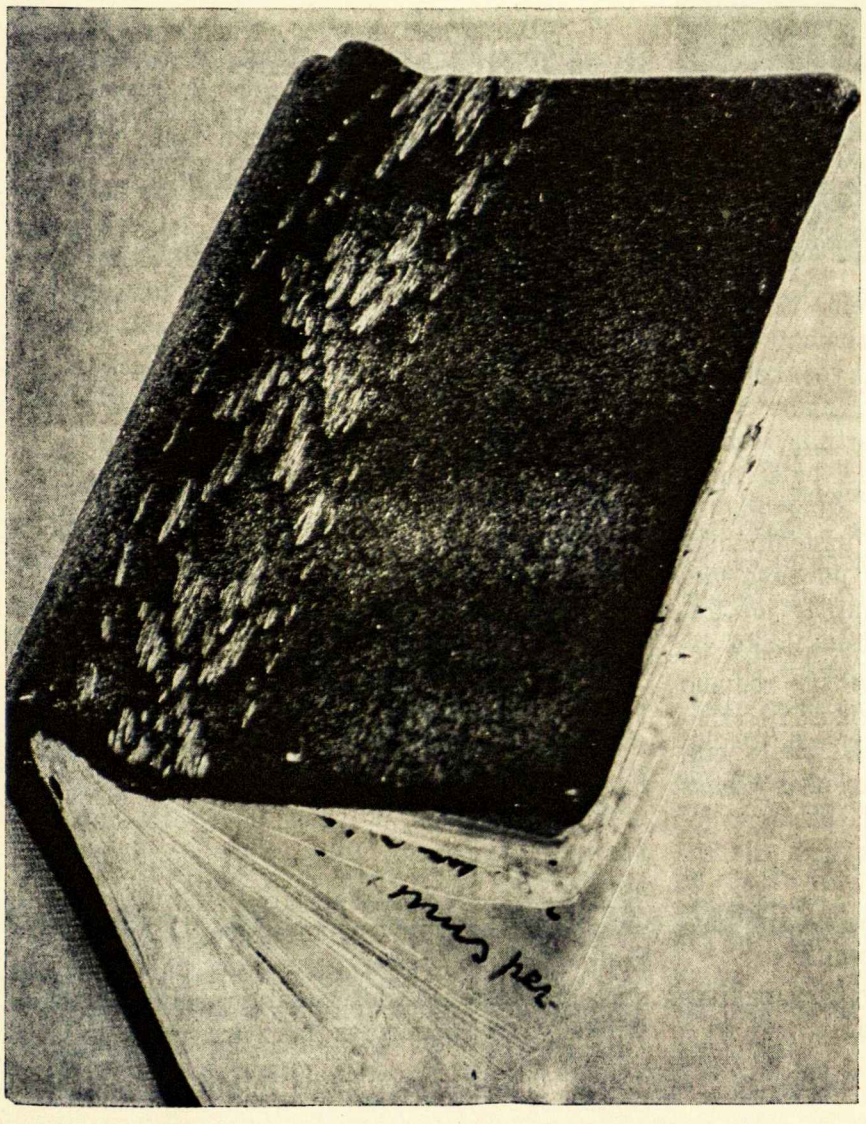

KAIP JI ATRODO?

Nuostabioji Sibiro lietuvių maldaknygė yra sukurta kalėjimo sąlygose. Todėl ji kukli savo išore, bet didi savo dvasia. Tai lakštingala, atskridus pačiulbėti apie mūsų brolių vargus.

Ji rašyta ranka, mėlsvu rašalu, gana ryškia, išskaitoma braiža, iš kurios matyti, kad tai mergaitės darbas. Svarbiausieji skyriai, kaip Mišių Maldos, parašyta stambesnėm aiškiom raidėm, tvarkingai liniuote pabraukti. Kiti skyriai atžymėti kiek didesnėm, praretintom raidėm.

Pačiam pirmam puslapyje yra vandeniniais dažais pieštas lietuviškas gamtovaizdis, kurį spausdiname 26 psl. (Mūsų dedamoji iliustracija padidinta apie 3 kartus). Piešinėlis kuklus, nuoširdus. Jį piešė kita mergaitė.

Trečioji mergaitė įrišo į kietus viršelius. Viršeliai aptraukti tamsiai mėlyna žvilgančia medžiaga, prie nugarėlės šviesesniais mėlynais siūlais išsiuvinėta lietuviška juostelė.

Maldaknygės dydis: teksto — 2x2¾ colio (5x7 cm), su viršeliais — 2⅛x3 coliai (5,5x7,5 cm). Ji turi 120 psl.

Šiaip gerai išsilaikiusi. Kai kur matyti drėgmės pėdsakai, kai kur raidės lyg vandens gavusios. Popierius geras — šviesiai baltas.

Čia dedamos nuotraukos padidintos 2-3 kartus. Nuotraukos V. Maželio.

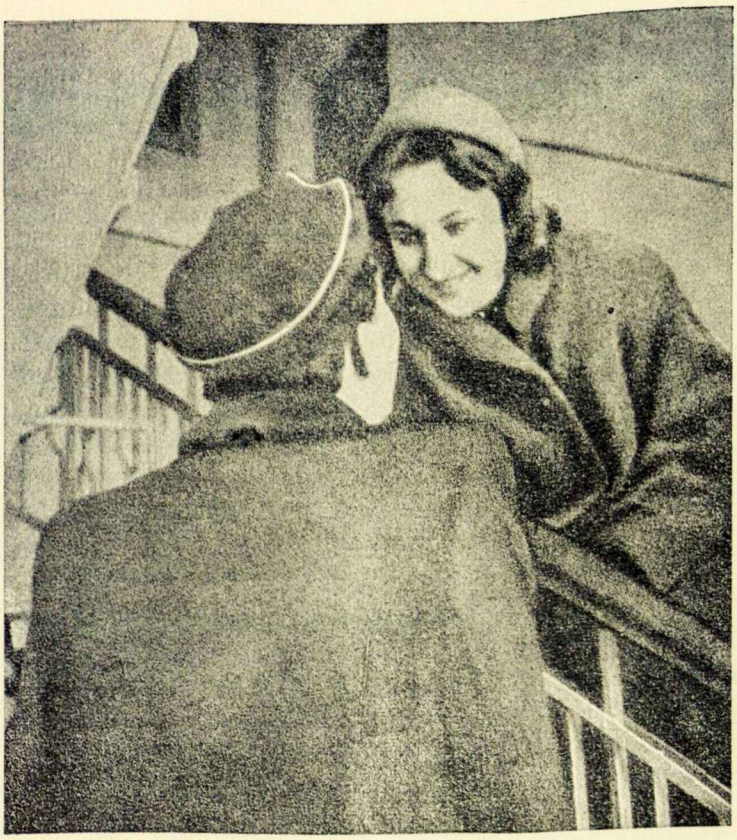

Vilniaus universiteto studentai okupuotoje Lietuvoje

JAUNIMO KELIAS DABARTINĖJE LIETUVOJE

EDVARDAS ŠULAITIS

Iš įvairių tėvynėje pasirodančių leidinių ar gaunamų laiškų sužinome apie jaunimo gyvenimą pavergtoje Lietuvoje. Nors visos žinios mums rodo, jog jų gyvenimo kelias nėra rožėmis klotas, tačiau tėvynėje pasilikęs jaunimas daugumoje yra atsparus prieš dvasinę ir fizinę atėjūnų priespaudą ir pajėgia išlikti savaimingas, lietuviškas.

Daug atviros tiesos mes patyrėme iš Vytauto Rimkevičiaus kontroversinio romano "Studentai", kurio, kiek mes žinome, vos keli egzemplioriai rėra patekę į Vakarus. Šiame romane yra pavaizduojama nuoga dabartinio studentų gyvenimo tėvynėje tikrovė, todėl pats romanas buvo gerokai iškritikuotas "tarybinėje" spaudoje ir pateko į draudžiamųjų užsienin siųsti knygų sąrašą. Tačiau Lietuvoje jis buvo vienas iš plačiausiai skaitomų romanų, ir jo tiražas buvo išsemtas per kelis mėnesius laiko.

Mums yra gana įdomi viena šio romano vieta, kurioje kalbama apie nepriklausomos Lietuvos rašytojų knygų, esančių universiteto bibliotekoje, naikinimą. Joje yra parodomas vienas iš knygos veikėjų — Vincas, kuris pasiėmė dešimt tokių sunaikinti pasmerktų knygų. Čia rašoma:

"Taip, jis paėmė iš bibliotekos dešimt knygų. Jų buvo priverstas pilnas kampas.

— Kodėl jos čia? — vieną vakarą paklausė Vincas instituto sargą Zenoną.

—Buržujinės knygos. Niekas neprisiruošia jų išvežti, — atsakė sargas.

Vincas pavertė ir pasiėmė jų dešimtį. Parsinešęs padėjo ant spintelės. Po kelių dienų jį šaukia į partkomą: rašyk pasiaiškinimą, ką paėmei iš bibliotekos.

—Nieko nepaėmiau, — nustebo jis.

— O "Intymios giesmės" gal jūsų nuosavybė? Dar kai kas tenai yra.

Vincas pasiaiškinimą parašė, jame įrašydamas penkias knygas. "Vis vien išims. Penketą pasiliksiu", — galvojo jis.

Partorgas ištiesė švarų popieriaus lapą.

— Įrašykite tas, kurias norėjote nuslėpti. Nereikia apgaudinėti, draugas Norvaiša.

Vadinasi, tas, kas pranešė apie knygas, žinojo net tikslų jų skaičių. Knygas grąžino.

Norvaiša buvo apkaltintas vagyste ir melavimu.

Vincas negalėjo sutikti su vagies vardu, kuris deginte degino. Jam atrodė, kad ne jis, o iš jo, atimdami knygas, pavogė dešimt rašytojų, kuriuos jis būtų pažinęs, o dabar nežinos..." ,

Toliau knygoje yra aprašoma skundėjo ieškojimo procesas, kol galų gale jis rastas, ir studentų bendrabučio "Dešimto kambario istorijoje" buvo padarytas toks įrašas:

"IV. 27. Dešimto kambario ainiams. Jeigu kas nuskriaus draugą, atsiminkite mūsų kambario taisyklę: akis už akį, dantis už dantį. Šiandien garbės teisme besąlygiškai kapituliavo Vinco įskundėjas (žiūr. I. 22 įrašą) Eustachijus Laurinaitis. Jis pats buvo priverstas apnuoginti tam tikrą vietą ir atsigulti ant kėdės. Šis asmuo tapo nubaustas fizine bausme, nors tai ir nepedagogiška".

Taigi iš šių citatų atrodo, jog knygų pavogėjas čia yra pateisinamas, o nubaustas tas asmuo, kuris norėjo įtikti naujajai tvarkai.

Panašių vietų romane yra gana daug, ir mes nesistebime, dėl ko jis dabartinės santvarkos gerbėjų yra labai neigiamai įvertinamas ir neišleidžiamas į užsienį.

Daug tiesą išsakančių pavyzdžių galima užtikti ir periodinėje spaudoje. "Tiesos" dienraštis ar "Komjaunimo tiesa" nekartą savo puslapiuose yra nusiskundę, jog jaunimas mažai domisi komunistine - partine ideologija, mažai dalyvauja komjaunuoliškame judėjime. Taip pat spauda pabrėžia, jog jie mažai domisi plačiai vykdoma ateistine programa, o užsiiminėja "religiniais prietarais", vadinasi, yra religingi žmonės.

Negana to, jaunimą okupantai vargina fiziškai siųsdami į vadinamas "plėšinines žemes" Kazachstano dykumose. Čia, kaip viena studentė savo laiške rašo: "Darbas yra labai sunkus, nes mes neįpratę prie tokio klimato, labai dažnai mūsiškiai žmonės suserga. Be to, maitina ten nepaprastai blogai... Vandens ten dažnai trūksta, nes pasitaiko kad į laukus, kuriuose žmonės dirba, tenka geriamą vandenį vežti dešimtimis kilometrų". Atsakydama į klausimą, kodėl studentai ten važiuoja, ji pažymi: "Daug kas todėl, kad nori uždirbti, dalis todėl, kad jiems dėl kurios nors priežasties universitetas nutraukė stipendiją, o lengviausias būdas ją atgauti — darbas plėšininėse žemėse. Ji čia pabijojo pažymėti trečią priežastį — važiuoja, jog jiems yra įsakyta važiuoti.

Dabar yra išleistas potvarkis, pagal kurį vyresnieji vidurinių mokyklų mokiniai privalo atlikti vadinamą "gamybinę praktiką" — dirbti fabrikuose. Jame pabrėžta, kad mokiniai turi dirbti vienoje darbovietėje ir jų darbo dienos ilgis — keturios valandos. Štai, 9-tos klasės mokinys 8 val. ryto ateina į mokyklą, 4 valandas turi pamokas. Pareina pietauti namo, o 1:30 val. su savo klase jau yra dirbtuvės ceche. Čia dirba iki 5 val., o vakare keturias valandas ruošia sekančios dienos pamokas.

Taigi, tėvynėje likusieji mokiniai ir bendrai jaunimas yra persekiojamas ne tik dvasiškai, bet ir fiziškai, juos vežant į sunkiausius darbus ir įjungiant vietoje į pramonės darbus. Čia reikia pažymėti, jog viskas yra vykdoma ne laisvu mokinių noru, bet prievarta, ir puikiai galima įsivaizduoti, kas atsitiktų, jeigu kuris nors jaunuolis nenorėtų tai vykdyti.

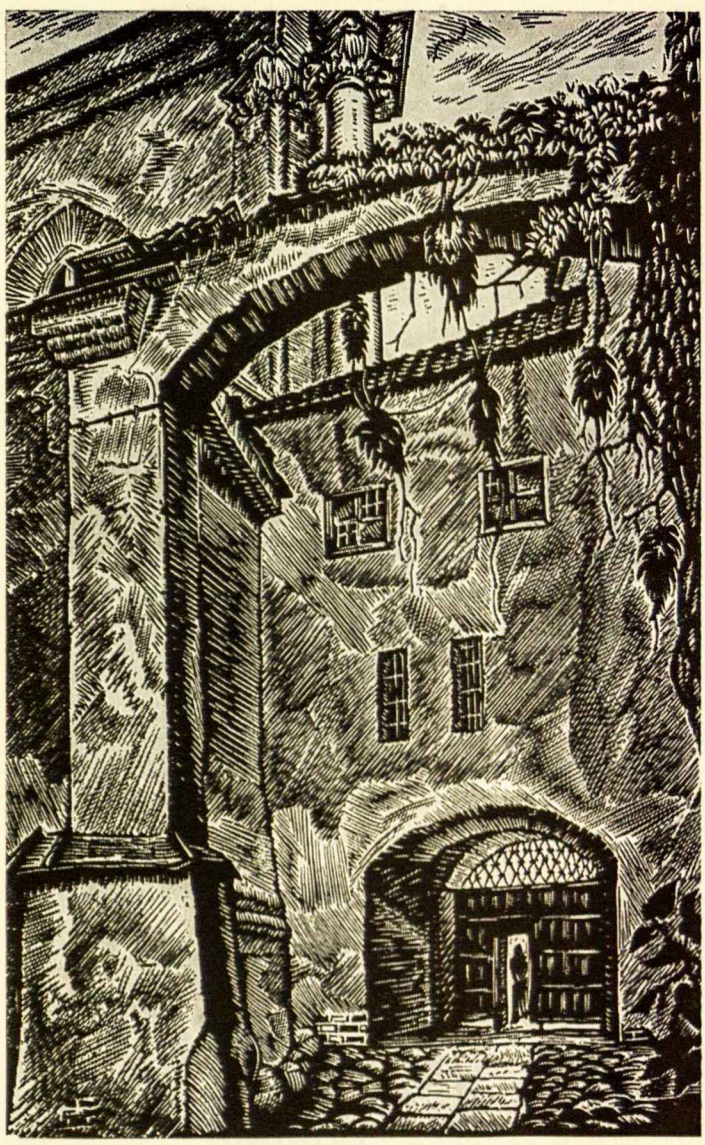

Vilniaus universiteto kiemas.
Dail. J. Kuzminsko linoleumo raižinys

Iš šių kelių pavyzdžių pamatome, kad nors visaip varginamas jaunimas tėvynėje, yra dar vis atsparus ir lietuviškai galvojantis, priešingai negu kai kas iš pas mus gyvenančių pesimistų tarpo bando teigti. Dar ši tėvynėje auganti karta išliks pilnai lietuviška, lietuviškesnė, negu daugelis jos draugų laisvame Vakarų pasaulyje, jų tarpe ir šiame krašte. Todėl šio krašto jaunuoliams yra didelė pareiga ugdyti savyje lietuviškumą ir meilę savo tėvų kraštui, jog atsispirtų prieš neverčiamo nutautėjimo bangą.

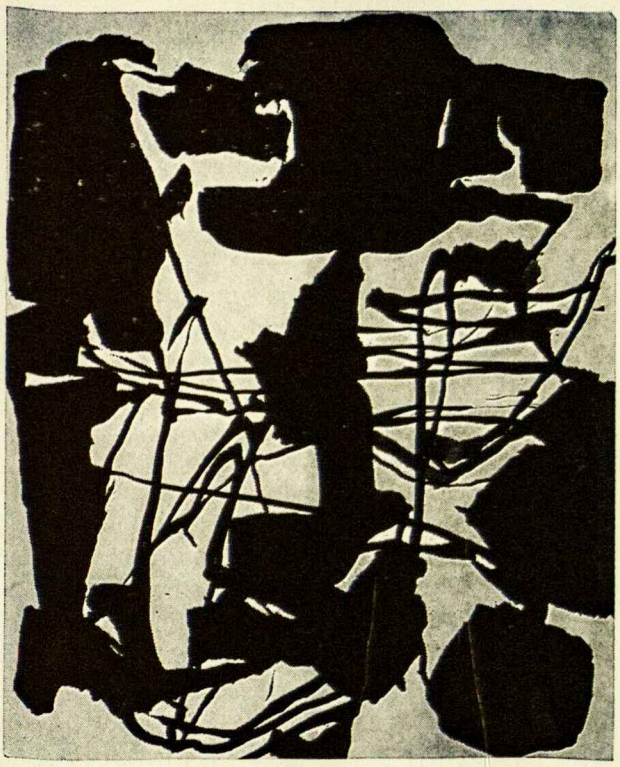

EGZISTENCIALIZMAS IR KRIKŠČIONIŠKOJI FILOSOFIJA

KĘSTUTIS SKRUPSKELIS

Tas, kas padaro daiktus tuo, kas jie yra ir juos atskiria nuo kitų, tradicinėje filosofijoje yra vadinama esmė. Egzistencija, iš kitos pusės, yra lyg priedas prie esmės, kuris atskiria daiktą nuo nebuvimo. Esmės yra amžinos ir nesikeičiančios. Jas suprasti yra palyginant lengva, išdirbant abstrakčias sąvokas — išrenkant tas daiktų klasės žymes, kuriomis ji skiriasi nuo kitos daiktų klasės. Kaip tokios šios sąvokos nėra nei laiko nei istorijos įtakoje ir tarp savęs yra surištos logiškais ryšiais. Egzistencija yra individuali, visados keičiasi, yra laiko valdoma. Ją suprast yra sunku, nes egzistuojančių daiktų yra tiek daug ir jie visi skiriasi vienas nuo kito. Tokiu būdu tarp egzistencijos ir esmės išsivysto tam tikras priešingumas. Esmės niekada nesikeičia, o egzistencijos visada keičiasi. Ir žmogus savo galvojime pasirenka arba vieną, arba antrą kryptį ir labai retai pajėgia jas suvesti į vieną filosofinę sintezę.

Skolastinė filosofija pasirinko esmę. Jos pagrindinės problemos kyla iš esminių ryšių nagrinėjimo, ir daug laiko yra skiriama šitų esmių ištraukimui iš visados besikeičiančios tikrovės. Šios filosofijos mąstymai apie Dievo ir žmogaus santykius ir apie pasaulį bendrai teliečia tiktai jųjų amžinąją esmę. Skolastikų Dievas yra Exodus Dievas: "Aš esu, kas esu". Skolastinis žmogus yra žmogus bendrai, susidedąs iš tų žymių, kurios sudaro Dievo žmogaus pirmavaizdį. Ir nevien skolastikai pasirinko šitą kelią, daug moderniųjų taip pat eina ta pačia linkme.

Bet 19-to šimtmečio pradžioje pradėjo kilti filosofijos srovė, kuri pasirinko egzistenciją.

Protestuodama prieš to laiko esmių filosofiją, ji atkreipė dėmesį į konkretų individą ir nutarė mąstyti apie individo konkretų buvimą.

Dvidešimtajame amžiuje šią linkmę pasirinko didelė grupė filosofų ir išvystė tai, ką dabar vadiname egzistencializmu.

Šios naujos filosofijos, kuri, kaip vėliau pamatysime, nėra tokia jau nauja, santykius su tradicine katalikiška mintimi labai komplikuoja keletas išorinių faktorių.

Pirmiausia, pats faktas, kad egzistencializmas neturi jokio griežto apibrėžimo. Jis apima ir *Sartre* ateizmą, ir *Heidegger* agnosticizmą, ir *Marcel* teizmą. Kai kurie iš jų iš viso atsisako to vardo, o kai kurie kaip tik stengiasi išvystyti šio vardo monopolį. Ypač J.P. Sartre pasižymi šioje veikloje, stengdamasis egzistencializmą sutapatinti su savo ateizmu. Prie šios tendencijos dažnai prisideda ir patys krikščionys. Štai *Pijus XII* enciklikoje *Humani Generis* (1950 m.) pasmerkia egzistencializmą kaip prieštaraujantį katalikiškai minčiai. Žinoma, jis turėjo minty kaip tik Sartre egzistencializmą. Antra problema kyla dėl to, kad su egzstencializmu rišamas nemoralus gyvenimo būdas. Sartre perdėtas individualizmas rado savo galutinį išsivystymą Paryžiaus kabaretų gyventojuose, kurie irgi vadinosi egzistencialistais. Jų gyvenimo būdas pasireiškė "išsilaisvinimu" nuo bet kokių konvencinės ir krikščioniškos moralės dėsnių, ir kaip toks, aišku, katalikams yra visiškai nepriimtinas.

Klausimas, kurį stengsimės apžvelgti nors ir labai apgraibom ir paviršutiniškai, ir yra:

ar egzistencinis galvojimas suderinamas su katalikybe?

Normaliai egzistencializmo pradininku yra laikomas 19-to šimtmečio filosofas ir teologas danas *Soren Kirkegaard*. Jo filosofinis sukilimas kaip tik ir prasidėjo pasirinkimu egzistencijos prieš esmę. Jo laikais ypač įsigalėjusi *Hegelio* filosofija pasižymėjo savo kolektyvizmu, savo sistematingumu. Žmogus tebuvo viena iš detalių istoriniame kelyje į absoliutą, o tikrovės išgyvenimai tapo sudėti į *a priori* rėmus. Ir šie rėmai buvo idealistiški, nes jie neigė egzistencijos nepriklausomumą ir ją interpretavo kaip absoliuto vystimąsi. Kirkegaard pasirinko individą ir jo konkrečias problemas pastatė prieš šią abstrakciją.

Kirkegaard atsisakė abstrakcijų.

Savo veikale *Baimė ir drebėjimas* Kirkegaard išjuokia vieną pastorių, nes šis, sakydamas pamokslą apie Abraomą ir Izaoką, prasitarė, kad Abraomas tiek Dievą mylėjęs, jog buvo pasiryžęs jam paaukoti "geriausiąjį". Kirkegaard tęsia, kad šitoks istorijos aiškinimas išjungia iš jos patį svarbiausią momentą — konkretų Abraomo sielvartą, jam pasiryžus paaukoti savo vienintelę viltį. Ir tai todėl, kad panaudotas žodis "geriausias" yra abstraktus, jis visiškai neliečia Abraomo problemos, kuri kilo ne dėl to, kad Izaokas buvo "geriausias", bet dėl to, kad Abraomas kentėjo. Nerimtai kalbant, "geriausias" gali būti ir arklys ir paltas ir Izaokas. O žmogus vistiek kitaip jaučiasi, atiduodamas geriausią paltą negu vienintelį sūnų. Kitaip pasakius, individo sielvartas yra paverčiamas į paprastą bendrybę, ir tuo istorija nustoja savo svarbiausio elemento.

Kirkegaard kaip tik ir norėtų, kad būtų kalbama apie šį sielvartą.

Abstraktus šios istorijos traktavimas istoriją sudaiktina — padaro ją nebeasmeniška, tam tikra prasme sukuria iliuziją. Nes apdengdamas gilius išgyvenimus viena ar kita fraze, žmogus atsisako pamatyti to, kas tame išgyvenime yra prasmingiausia, ir tuo būdu atsisako suprasti savo paties padėtį. Abstrakčios sąvokos tegali sukurti tiktai minties pasaulį. Jos yra bendros ir teišreiškia tiktai universalias esmes. O tikrovė iš tokių esmių nesusideda. Ji susideda iš konkrečių individų, kurie keičias, kenča ir veikia.

Nėra reikalo, bent čia, aiškinti Kirkegaard doktriną. Kas buvo pasakyta, buvo pasakyta tiktai egzistencializmo dvasios supratimui ir jos pagrindinio išeities taško išryškinimui.

Po Kirkegaard, dvidešimtame amžiuje, atsirado visa eilė filosofų, kuriems jis buvo labai įtakingas. Visų neminėsime, užteks tik šiek tiek apie *Jaspers ir Marcel.*

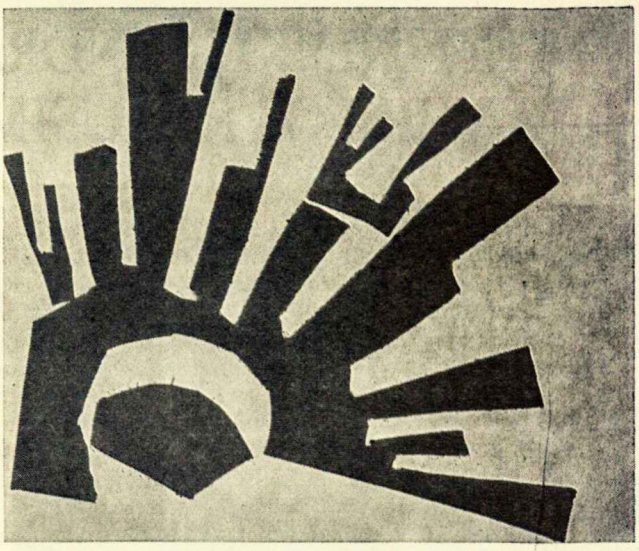

PASKUTINIEJI AIDAI

RIČARDAS UKRINAS

Miršta. Bet kodėl taip anksti? Kodėl negalėjo palaukti dar vienos valandos? Ir aš būčiau galėjęs ilgiau pasidžiaugti josios grožiu. Ir dangus paraudo; atrodo, kad ir jam yra gaila, kad ji miršta. Tyliai. Ramiai. Ji miršta...

Stoviu ir žiūriu per langą į ežero krantą, kurs puošėsi gintaro spalva. O dabar jis patamsėjo ir prarado savo gelsvąjį spindėjimą. Ir ežeras, kuris buvo toks ramus, kai ji gyva tebebuvo, dabar ėmė šokdinti bangas į krantą.

Perbėga akys per krantą ir sustoja jos kambario viduje. O čia šešėliai ant sienų šoka mirštančios dienos šokį. Tamsūs dideli šešėliai pripildo kambarį, ir jis pavirsta į užburtą pilį, kurią randi tik pasakose.

Lauke po medžių šakas ima žaisti vėjas. Pasigirsta šauksmas. Ir mirtis, pagriebus gyvį, nešasi po savo juodu šydu... Ir vėl tyla. Dangus tamsėja. Žiogai pradeda savo vakarinę serenadą. Pripildo tvankų orą kažkokia rašytojų nei muzikų dar nesukurta mirties sinfonija...

Diena jau mirė. Aš troškau, kad ji ilgiau gyventų. Mėnulio šviesa užlieja kambarį. Ir muzikos garsai pasipila manajam kambary, bet jie netokie gražūs, kaip žiogų simfonija lauke.

Aplinkui naktis slankioja užsidėjus juodą šydą. Manajam kambary gitaros muzika man širdį linksminti mėgina, kad ašai neliūdėčiau, jog ji taip greitai mirė...

Gražioji vasaros diena...

ATEITININKŲ SENDRAUGIŲ VEIKLOS KLAUSIMAI

Ateities redakcija kreipėsi į Atkų Sendraugių Sąjungos CV pirmininką Kazį Kleivą su klausimais. Štai jo atsakymai.

Ateitininkų sendraugių veiklos klausimas yra įdomus ir plačios apimties.

Visų pirma — kokie artimiausi planai? Prieš akis turime du aktualiu uždaviniu. Pirmasis. Visa eilė ateitininkų sendraugių yra apsigyvenę tose vietose, kur nėra ateitininkų sendraugių skyrių. Juos jau pradėjome burti į vadinamą ASS centrinį skyrių, kurio valdyba yra sudaryta Chicagoje. Antrasis. Dalis jaunųjų akademikų dar nėra įsijungę į ASS-gą. Mūsų suplanuotos pastangos kai kur davė gerus rezultatus, tad ir toliau Centro Valdyba dės pastangas buvusius studentus lauk iamai įjungti į bendrą ateitininkų sendraugių veiklą.

Didelis budėjimas yra reikalingas dirbant su moksleiviais ateitininkais. Nėra abejonės, kad ateitininkai sendraugiai daug padeda moksleiviams ateitininkams. Ateityje turime dar labiau sustiprintai dirbti, nes jaunasis atžalynas juk nuo vyresniųjų paramos, tiek moralės, organizacinės, tiek piniginės ir priklauso. Su jaunaisiais broliais studentais ateitininkais sendraugiai gražiai bendradarbiauja, jiems talkina, o esant reikalui, ir iš jaunųjų talkos taip pat sulaukia.

Kas ateitininkus pažįsta, žino sendraugius esant visuomenininkus, todėl jų veiklos sritis pasiekia visą bendrąjį lietuvišką gyvenimą. Ateitininkai sendraugiai dirba: Vyr. Lietuvos Išlaisvnimo Komiteto veikloje, Amerikos Lietuvių Tarybos darbuose, Balfe, Bendruomenėje. Ateitininkai juo toliau, juo daugiau reiškiasi parapijose, ALRK Federacijoje, ALRK Susivienijime, Liet. vyčiuose, Moterų s-goje ir kitose draugijose. Sendraugių plunksna pasiekia įvairią spaudą ir reikia džiaugtis, kad blaivumas ir pozityvioji kryptis vis daugiau gauna atramos.

Kokie sunkumai? O kur jų nėra! Pirma, bendrosios sąlygos, stoka laiko, darbo gausumas, buržuazėjimas. Kita — specifinė sąlyga, sudaryta už ateitininkų ribų, bet atnešama į ateitininkus. Teisingai lietuviška patarlė sako — kai kerti šaką, ant kurios sėdi, aišku, kad nukrisi.

Kokie linkėjimai 1959? Būkime visi veiklūs, kad prilygtume aktyviesiems. Mažiau besireiškią skyriai tesiveja pirmaujančius sendraugių skyrius. Tik būdami stropūs, galėsime tinkamai pasiruošti istoriniam Ateitininkų Federacijos įvykiui — Ateitininkų Kongresui, įvykstančiam 1960 m. rugsėjo 3-5 d.d. Chicagoje.

Jaspers minties centre stovi buvimas.

Kas yra tas Jaspers buvimas — sunku išaiškinti ar išsiaiškinti. Tai nėra empiriškas egzistavimas ta prasme, kad viskas, kas gali būti žinojimo objektu, yra iš šios sąvokos išjungiama. Ir dėl to žmogaus visuomeninė pozicija, jo istorinė padėtis nesudaro jo tikrojo buvimo. Buvimas yra ta laisvė, kuri yra už žinojimo ribų. Būti nėra gyventi, bet save galvoti, arba tiksliau, savo valia apspręsti savo būtį. Tik šitoji būti yra autentiška būtis. Žmogus nėra esmė, kuriai būtų pridedamas buvimas, bet būtis, kuri pati apsprendžia savo esmę.

Egzistuoti yra būti kraštutinėse situacijose, t.y. atsistoti prieš ribą, kurią sudaro skausmas, baimė, atsakingumas, buvimas istorijoje. Ir kaip tik, atsistojęs prieš kraštutines situacijas, žmogus išeina iš savęs ir pamato transendenciją. Baimėje ir kančioje žmogus pamato, kad jo buvimas nepriklauso nuo jo paties, ir tokiu būdu atsidaro kelias į Dievą — į absoliutą. Tai nėra filosofinis Dievas, išreiškiamas universaliom tiesom. Tai yra *mano* Dievas, kurį aš surandu, pažvelgęs į tolimiausias savo būties gelmes. Ir čia atsiveria pagrindinis žmogaus apsisprendimas — jo didžioji laisvė: ar šį absoliutą, t.y. Dievą, priimti, jam atsiverti, ar jį atmesti, paneigti jį.

Čia reikia pastebėti, kad šis "kelias į Dievą" savo turiniu yra panašus į tradicinius Dievo buvimo įrodymo metodus. Bet formos atžvilgiu su jais neturi nieko bendro. Bent savo struktūra, sakysime, kad ir šv. Tomo penki būdai yra silogizmai, kurie logiškai, nuo tam tikrų prielaidų veda prie išvados. Jaspers, iš kitos pusės, net nebando įrodyti Dievo buvimo. Jis tai pristato tiktai kaip vieną iš žmogaus išgyvenimų, kuris jį priveda prie asmeninio kontakto su Dievu. Ir tas Dievas nėra žmogaus susikurtas apsigynimui nuo savo baimių. Kiekvienas žmogus nesusikuria sau atskiro Dievo. Tai yra tas pats Dievas, tiktai prieitas iš skirtingo taško — iš žmogaus asmeninių pergyvenimų.

Abu minėti filosofai nėra katalikai. Trečiasis, kurį minėsim yra katalikas — konvertitas. Tai yra *Gabriel Marcel,* kurio pagrindinis filosofinis uždavinys yra atstatyti tikrą egzistencijos supratimą. Jo nuomone, šių laikų žmogus pasilieka indiferentiškas klausimui, kodėl jisai yra? Jis savo buvimą supranta kaip gyvenimą vienoje ar kitoje socialinėje ar politinėje santvarkoje, tam tikrame istoriniame momente, bet tuo pačiu jis atsisako savo buvimo prasmės supratimo. Ir Marcel stengiasi šią problemą ryškinti.

Viena iš Marcel minčių šia kryptimi yra buvimo ir turėjimo klausimas.

Žmogus turi tendenciją pakeisti buvimą į turėjimą. Jis pasitenkina vien turėjimu ir tai normaliai žinomų daiktų. Bet savo esmėje šis turėjimas yra iliuzija, nes tą momentą, kada mes sakome, jog turime, mes ištikrųjų jų neturime, nes tas daiktas yra mus nuasmenines, jisai mus turi.

Marcel taip pat akcentuoja buvimą visuomenėje. Vienišas gyvenimas yra gyvenimas sudužusiame pasaulyje, nepilname pasaulyje. Tai nepaneigia žmogaus esminio individualumo, bet tiktai teigia, kad žmogus, arba tas individas, gyvena visuomenėje ir analizuoja iš to kylančias problemas. Kaip ir anksčiau minėtieji, taip ir Marcel priešinasi abstrakcijoms. Ne dėl to, kad abstrakčių konceptų kūrimas būtų esmėje blogas. Abstraktūs konceptai tiktai padeda žmogui tiksliau galvoti. Problema kyla tada, kai žmogus pamiršta, jog šios sąvokos yra tiktai patogumo dėlei, jo paties kūriniai, o ne kas nors tikro.

Tai, žinoma, yra labai maža dalis viso to, ką šie filosofai gali pasakyti. Bet šios kelių minčių santraukos gali duoti šiokį tokį vaizdą, kas yra tas krikščioniškasis egzistencializmas. Pagrindinį skirtumą, aišku, tarp krikščioniško ir nekrikščioniško egzistencializmo rasime kaip tik Dievo problemos sprendime. Naudojant metaforą, egzistencializmas randa žmogų skęstantį vandenyje. Vienas žmogus pamato, kad jis besitaškydamas gali išsilaikyti viršum vandens, o kitas suranda akmenį, kurį jis apsikabina. Pirmasis būtų ateistas, nes jis žmogaus išsigelbėjimą randa pačiame žmoguje, o antrasis jau būtų teistas, nes jis randa išsigelbėjimą viršum savęs. Kitos temos jiems visiems yra maždaug bendros, nors kiekvieno iš jų atsakymai yra skirtingi.

Po šios įžangos pasilieka pagrindinis klausimas: kiek šita nauja srovė yra suderinama su tradicine —skolastine filosofija, arba tiksliau, ar yra kas nors šioje filosofijoje, kas prieštarautų katalikiškom doktrinom. Vienintelis galimas atsakymas yra "ne", jau vien tik dėl to, kad egzistencializmas yra daugiau metodas ir priėjimas, o ne teigimų rinkinys. Kiekvienas egzistencialistas jį sukuria savaip. Jiems yra bendra tiktai temos, o ne jų vystymas. Tęsiant šią mintį toliau, galime pastebėti, kad egzistencializmas yra išvystęs lyg ir naują filosofinių mąstymų lauką. Pagrinde jis išsiskiria tuo, kad jam rūpi visiškai kita tikrovės dalis, negu tradicinei filosofijai. Daugeliu atveju, jis yra artimesnis psichologijai negu filosofijai. Gal net, tiksliau pasakius, tai yra naujas mokslas, o ne nauja filosofinė mokykla. Tai kyla dėl jau minėto priešingumo tarp esmės ir

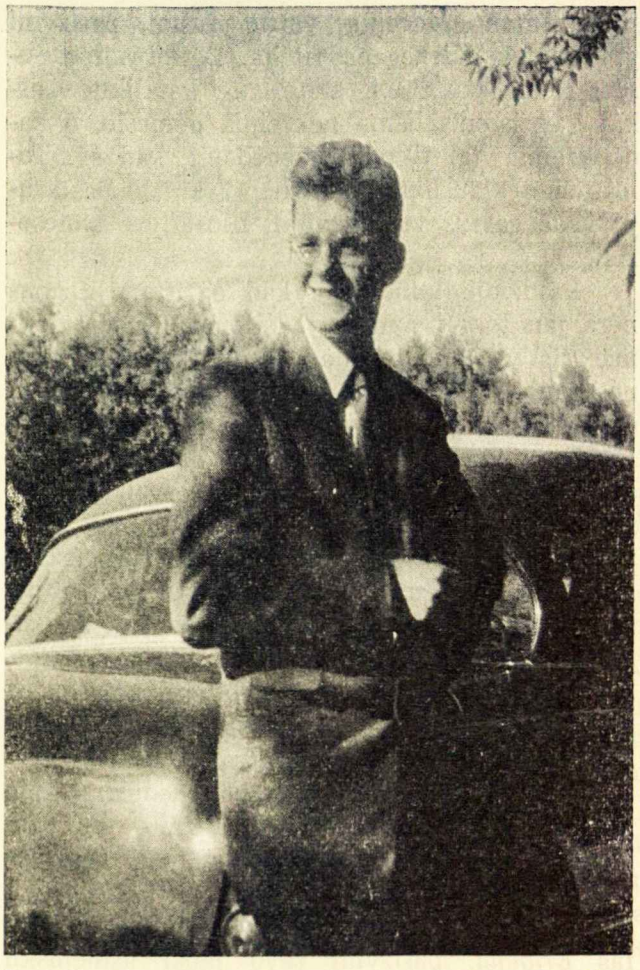

Kęstutis Skrupskelis, Fordhamo universiteto studentas. Lituanus žurnalo redakcijos narys.

egzistencijos. Ir tokiu būdu egzistencializmas gali prieštarauti kokiam nors filosofiniam teigimui tiktai atsitiktinai, tiek, kiek atskiras egzistencialistas suformuluoja tokią doktriną, bet jokiu būdu ne savo esmėje.

Atrodytų, kad geriausieji šių dienų katalikai filosofai šį faktą yra įvertinę. Du garsiausieii skolastikai, *Maritain ir Gilson,* yra gana daug rašę apie Gabriel Marcel ir teigiamai jį vertinę. Maritain, veikale *Priėjimai prie Dievo,* daugiausia vietos kaip tik ir skiria jau minėtam egzistenciniam būdui. Šie du filosofai pasilieka tradicinėse — skolastinėse ribose, bet su dideliu dėmesiu seka šį judėjimą ir, ypač Maritain, inkorporuoja kai kurias jo mintis. Iš jaunesnių filosofų galime paminėti jėzuitus *Roger Troisfontaines* ir *Quentin Lauer.* Abu daugiau ar mažiau yra atmetę skolastiką. Troisfontaines yra žinomas Marcel ekspertas ir savo raštuose kaip tik ir stengiasi suderinti egzistencializmą su skolastika. Lauer, kuris neseniai išleido knygą apie Edmund Husserl, nors labiausiai ribojasi vien kitų analize, irgi stipriai suka šia kryptim. Čia pat galime paminė-

ti ir *Antaną Maceiną,* kurio raštai pasižymi ypač didele Kirkegaard įtaka. Bet iš kitos pusės, reikia pastebėti, kad daug katalikų visiškai į egzistencializmą nekreipia dėmesio, o kada kreipia, tai tiktai pastebėdami, kad šv. Tomas šiuo klausimu nieko nepasako. Iš pastarųjų ypač garsūs yra jėzuitai, filosofijos profesoriai.

Pradžioje minėjome, kad egzistencializmas nėra jau toksai naujas judėjimas. Kaip judėjimas jis yra naujas, bet šiomis temomis žmonės jau yra kalbėję prieš tūkstančius metų. Čia galime paminėti *Šv. Augustiną* ir jo *Išpažintį.* Šios knygos filosofija daugumoje yra asmeniška ir tai todėl, kad visas veikalas remiasi Augustino išgyvenimais. Būdinga ypač tai, kad labai svarbią rolę vaidina Augustino sielvartas nuodėmės akivaizdoje, ir galime pasakyti, kad Augustinas yra geras pavyzdys žmogaus "kraštutinėje situacijoje". Kaip žinome, Augustinas yra neoplatonizmo tradicijoje, ir ši tradicija, net per pačius skolastikos žydėjimo metus, sudarė lyg tai antrą katalikišką tradiciją. Labai keistai skamba neoplatonizmo minėjimas kartu su egzistencializmu, nes reta filosofinė mokykla yra pasiekusi tokio abstraktumo laipsnio kaip neoplatonizmas. Bet neoplatonizmas, ir ypač devintojo šimtmečio filosofas *Erigena,* pasižymi savo labai asmenišku Dievo išgyvenimu. Pas Erigeną Dievas nėra kaž koks tai *actus purus,* bet yra pasaulyje, ir pasaulis yra Dievo pasireiškimas. Jeigu šv. Tomas apie Dievą rašo teologiniais terminais, tai Erigena kalba mistiniais — meilės terminais. Net tiek, kad pasaulis yra tąsa to pačio judėjimo, kuris sudaro Dievo Sūnų. Ir pas egzistencialistus Dievas nėra *actus purus,* bet yra asmeniškai prieinamas. Ir, kaip matome, šios labai skirtingos srovės, pradėdamos nuo visai skirtingų prielaidų, šiuo atveju prieina prie beveik to pačio. Ši ekskursija į lankas yra daroma todėl, kad parodytume net egzistencializmo reikalingumą katalikams filosofams. Per daugelį šimtmečių skolastinė filosofija yra suakmenėjusi, pasidariusi serija formulių, kurios yra nustojusios beveik bet kokios gilesnės prasmės. Ir tuo būdu visa katalikų filosofija yra nutolusi nuo savo versmių. Ta prasme, kad skolastika yra pasidariusi oficialioji katalikų filosofinė sistema, o šių dienų skolastika yra labai eksklusivistinė, ir verčia katalikus atmesti didelę dalį savo filosofinės tradicijos. O reikia pastebėti, kad pradžioje katalikai filosofai kaip tik ir pasižymėjo savo sugebėjimu priimti viską, kas buvo nauja ir gera.

Nenorėčiau, kad susidarytų išvada, jog visi katalikai turi grįžti prie Platono arba tapti egzistencialistais jau vien tik dėl to, kad čia žodis "arba" yra labai netiksliai vartojamas. Gal tiksliausia priešpaskutinio paragrafo išvada būtų, kad egzistencializmas yra vienintelė šių dienų filosofinė srovė, kuri gali atgaivinti katalikišką filosofiją. Egzistencializmo įvedimas katalkiškon tradicijon gali turėti tiek pat reikšmės, kiek turėjo Aristotelio įtaka viduramžiuose.

J. Sakalas

FINALAS

Kad rytą vėl šviesius sapnus
Augštai pakėlė saulė,
Ringavo devingalvis slibinas visais keliais.
Aplink jį raitės aitrūs dūliai.
Jo akys svaidėsi žaibais
Ir šiaušės ketera plieniniais žvynais.
Padangėj sklandė nematyti paukščiai.
Bildėjo erdvės taip, lyg milžinai
Iš ten į žemę ristų akmenis
Nugrįst kelius per vandenynus.
Sujudę žmonės bėgo slėptis į šešėlius
Ir iš pabaisos judesių kiekvienas
Jų tyliai būrė savo ateitį,
O alkani varnai, baugiais būriais
Nusižiūrėję lengvo grobio,
Iš pasalų žmonių sodybas puolė.

LAKŪNĖLIAI

Štai padangių lakūnėliai,
Šilko vilnų debesėliai!
Močios saulės mylimi,
Vienas kitą lenkdami,
Galvatrūkščiais skrenda, skrenda, ..
Kelio galo nesuranda.

Atgaivino jie man viltį
Jų lengvais sparnais pakilti
Ten, kur mėlynas dangus:
Čia palikt skriaudas, vargus,
Ten tik spinduliu skrajoti —
Žemei perlų prisijoti.

ALFA SUŠINSKAS

BESIŠYPSANČIOS ŠIRDYS

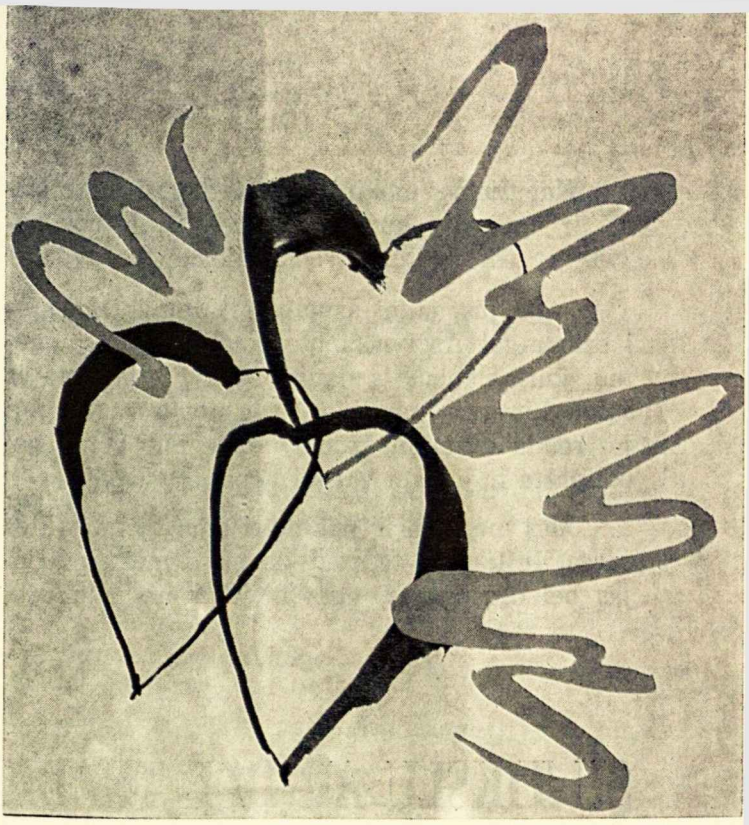

— Šypsokitės! — taria fotografas prieš fotoaparatą besėdinčiai poniutei. — Jei šypsositės, gražiau atrodysite nuotraukoje...

Ji šiepiasi ir bando šypsotis. Tačiau jos šypsena kyla ne iš širdies, ne iš charakterio taurumo, bet iš reikalo, iš noro gražiau atrodyti — iš tuštybės. Vadinasi, ji veidmainiauja, nes nori atrodyti tokia, kokia ji nėra savo širdyje. Iš tikrųjų, tos visos prisiverstinės, dirbtinės, fotografinės šypsenos nepuošia žmogaus ir nereiškia jo dvasinio širdies gerumo.

Šypsena yra graži ir patraukli, kai ji yra natūrali. O tokia ji esti tada, kai ji kyla iš meilios bei geros širdies — iš žmogaus kilnumo. Šitokia šypsena saule šviečia, šildo bei gaivina visus ir visur, kur tik ji sušvinta.

Surūgusi širdis, pilna neapykantos, klastos ir visokios piktybės, nesugeba sušvisti meilia ir gaivinančia šypsena.

Žmogus gyvena ne vien sau pačiam: jis yra skirtas ir kitą žmogų padaryti laimingą. Ypač krikščionies yra šitokia paskirtis.

Betgi nekartą žmogus, užuot kitam suteikęs laimę, stengiasi ją atimti iš jo. Jis tikisi tuo padidinsiąs savąją. Mat, jo piktą širdį graužia kito žmogaus laimė. Tačiau gyvenimo patirtis štai ką rodo: kas savo laimę kuria iš kito asmens laimės griuvėsių, anksčiau ar vėliau sugriauna ir savąją. Čia dažnai atsitinka kaip toje pasakėčioje.

Kartą šunelis kažinkur nutvėręs gerą gabalą dešros. Džiaugęsis gyvulėlis, seilę bevarvindamas, savo laimikiu. Dešrigalį tvirtai sukandęs nasruose, jis bėgęs liepteliu per upelį.

Staiga skaidriame upelio vandenyje jis pamatęs kitą šunį su dešra dantyse, (o tai buvęs jo paties šešėlis).

— Ką? Dešrą turi? Ir dar tokią didelę? Atiduok! — švystelėjusi mintis jo šuniškoje galvelėje, ir jis ėmęs loti. Aišku, vos tik jam prasižiojus, dešrigalis iškritęs iš nasrų ir nuplaukęs pasroviui...

Argi panašiai nepasitaiko ir žmonių gyvenime?

Kitam ducta laimė, suteiktas džiaugsmas dažniausiai grįžta atgal pačiam davėjui. Tai yra nuostabi gyvenimo tiesa. O tikrai didelė ir šventa yra laimė, kuri sugrįžta iš to, kuriam ji buvo suteikta! Tokia laimė yra krikščioniška.

— Kiek kartų jūs (gera) padarėte vienam mano mažiausiųjų brolių, man padarėte, — sako Išganytojas (Mato 25, 40). Vadinasi suteikdami džiaugsmą kitiems, suteikiame jį net pačiam Išganytojui. Gi Jam padarytas džiaugsmas jau yra mūsų pačių didžiausia laimė.

Pradžiuginti kitą ar įgalinti jį laimingu pasijausti nėra būtina suteikti jam ko nors daug. Meilia, nesurūgusia širdimi bei saulėtu veidu tartas artimui žodis, neklastinga bei neegoistinė šypsena, paslaugus, nors ir mažas patarnavimas, palyginti, yra menki dalykėliai, tačiau dažnai jie esti vertingesni ir už didelius darbus, atliktus be geros širdies ir be meilės.

Dar ir dabar atsimenu mokyklos, kurioj mokiausi, sargą. Jis visada spindėdavo giedriu veidu, ir jo žodis būdavo tėviškas. Jis niekuomet nepraleisdavo progos mokiniams padrąsinti ar paguosti. O jis tebuvo tik mokyklos sargas...

Po rašomųjų darbų ar egzaminų, žiūrėk, jis jau ir besiteiraująs:

— Na, kaip? Buvo sunku? Nepasisekė?... Nieko, brolyti, nenusimink — kitą kartą geriau pasiseks!...

Paliktą toj pačioj klasėj antriems metams ir dėl to karčiomis ašaromis apsipylusį vargšą mokinį mūsų sargas kaikada net prajuokindavo:

— Še tau ir vyras! Žinai, nevienam iš garsiųjų žmonių jaunystėje nesisekdavo. Po 10 metų tik juoksies iš to. Pamatysi!...

Kai žiemą mokiniai purtydavosi nuo šalčio ir imdavo į kuprą trauktis, jis, į juos pažvelgęs, tik šyptelėdavo ir jiems tardavo:

— O jūs, jauni ąžuoliukai! Jau ir riečiatės į ožio ragą! Argi nežinote, kad yra daug žmonių, kurie labiau ir daugiau už jus vargsta ir šąla? Lietuvai nereikia susirietusių jaunuolių: jai reikia dvasinių ąžuolų, kurie nuo vėtrų nepalinksta ir jokiam vargui nepasiduoda...

Mes mėgome ir net mylėjome tą mokyklos sargą. Ir tik dėl to, kad jis buvo mūsų guodėjas bei drąsintojas, nors ir juodomis nuo darbo rankomis ir apsirengęs prastais drabužiais. Baigę mokyklą, dažnas iš mūsų jautėme malonią pareigą aplankyti jį, jau gerokai pasenusį. Mus į jį traukė patirtoji jo gera širdis ir jo meili, natūrali šypsena, kuri nekartą mus pralinksmindavo ir suramindavo anais jaunų dienų laikais.

Suteikdami laimę kitam, jos neatimame iš savęs: priešingai, ją sau tik padidiname.

Gerumu besišypsančios širdys daro stebuklus. Nedirbtinė šypsena sutirpdo širdies ledus, praskaidrina gyvenimą ir yra nuoširdi krikščioniškosios sielos palydovė.

SU TIKSLU AR DĖL TRADICIJOS

STUDENTŲ ATEITININKŲ KORPORACIJOS DABAR

FELIKSAS PALUBINSKAS

Lietuvoj studentų ateitininkų veikla pagrindinai buvo paremta korporacijų sistema. Draugovės apjungdavo korporacijas, kurios buvo pirminiai veiklos vienetai.

Korporacijų (o taip pat klubų, būrelių) pagrindinis tikslas yra apjungti šį tą bendro turinčius žmones palyginamai siauroje srityje ir padėti jiems gilintis į profesiją, lavintis ar kuo nors domėtis.

Šitokiam organizacinės veiklos būdui Lietuvoje buvo geros sąlygos, nes studentija buvo susikoncentravusi keletoj augštųjų mokslo institucijų. Viena vietovė turėjo pakankamą skaičių studentų ateitininkų keliom stipriom korporacijom išlaikyti. Dėl to nereikia stebėtis, kad korporacijų veikla buvo gyva ir sėkminga.

Tačiau išeivijoj betkokio veikimo sąlygos yra skirtingos jau vien tik dėl aplinkos įtakos bei plataus pasklidimo gyvenamosiose vietovėse. Be to, labai retai kur susitelkia daugiau lietuvių studentų.

Šitokiom sąlygom esant, manyčiau, kad organizacinės veiklos pagrinde turėtų būti vienetai, kurie apjungia visus vietovės ateitininkus (bent jau akademinio amžiaus pagrindu). Tai ir atlieka draugovės.

Prieš kiek laiko pradėjo atsikurti ir ateitininkiškos korporacijos. Jų pagrindiniai organizatoriai buvo ir yra buvę korporantai Lietuvoj. Atrodo, kad juos reikia sveikinti, bet tos korporacijos studentų ateitininkų veiklai neatnešė ypatingos naudos, o gal net ir pakenkė.

Atsikuriančios korporacijos Studentų Ateitininkų Sąjungos statute turi lygias teises su draugovėmis, tačiau jų veikimo sąlygos yra nepalyginamai skirtingos. Jeigu daugelis vietovių pajėgia turėti draugovę, tai vos tik pora vietovių turi sąlygas korporacijų veiklai. Deja, ir čia ne visi priklauso korporacijom, kurios iki šiol neparodė rimtesnės ateitininkiškos veiklos.

Taip pat reikia pastebėti, kad daugumoj korporacijų studentai ir filisteriai veikia bendrai. Tokiuose susibūrimuose filisteriai turi dominuojančią rolę ar bent didelę įtaką. Šių dviejų kartų interesai korporacijoj yra skirtingi. Todėl nenuostabu, kad daugumas tų korporacijų veikia be ypatingo tikslo dabartinėse sąlygose. Studentai gal ir norėtų iš jų gaut ko nors daugiau, tačiau filisteriai pasitenkina socialinio klubo pobūdžiu, kur susirinkę gali pasikalbėti apie senas — tikrai jau senas — praeities dienas.

Filisteris, susirūpinęs korporacijos ateitim

Korporacijų veikla užima nemaža studentų laiko. Iš vienetų pranešimų suvažiavimuose kyla abejonė, ar tas įdėtas laikas davė patenkinamų rezultatų? Dažnai korporacija sudaro tam tikrų nesklandumų. Pasitaiko ir tokių įvykių, kur korporacijos veikla susikerta su draugovės veikla.

Taigi, korporacijoms veikimo sąlygos nėra palankios. Daugelyje vietovių jos neturi pagrindo savo veiklai. Tuo tarpu draugovės iki šiol ten palyginamai sėkmingai veikė. Iš to galime padaryti išvadą, kad dabartinėse sąlygose daug sėkmingesnis organizacinės veiklos vienetas yra draugovės, ne korporacijos.

Priėjus tokios išvados, reikėtų atitinkamai pertvarkyti ir organizacinių vienetų veiklos santykius. Studentų Ateitininkų Sąjungos statutas turėtų būti pakeistas ta prasme, kad betkurios vietovės studentų ateitininkų organizacijos pirminis veiklos vienetas būtų draugovė, kuriai turėtų priklausyti visi vietos studentai ateitininkai ir kuri aprobuotų kitų vietos studentiškų padalinių veiklą.

Tai neužtrenktų durų korporacijų, klubų, būrelių ir kitų padalinių veiklai. Tik šių mažesniųjų vienetų veikla būtų draugovės koordinuojama ir prižiūrima. Jų gi nariai būtų kartu ir draugovės nariais. Tokia santvarka atsiektų šiuos tikslus:

1. Būtų panaikintas nelogiškas lygiagretiškumas tarp draugovės ir kitų vienetų.

2. Visi mažesniųjų vienetų nariai būtų tik studentai ir tik ateitininkai (dabar yra pavyzdžių, kur abi šios sąlygos yra laužomos).

3. Visi studentai ateitininkai atskiroj vietoj priklausytų pagrindiniam vienetui.

4. Studentų ateitininkų vietovės vienetų veikla būtų sėkmingiau koordinuojama.

Betkurios organizacijos veikloj atsiranda nesklandumų. Draugovės ir korporacijos santykis yra toks veiklos nesklandumo pavyzdys Studentų Ateitininkų Sąjungos ribose. Jau yra pats laikas šią problemą išspręsti. Ji buvo atidėliojama keletą metų. Tai problemą tik paaštrino. Neatidėliokime jos toliau — ji nemažėja, o tik didėja.

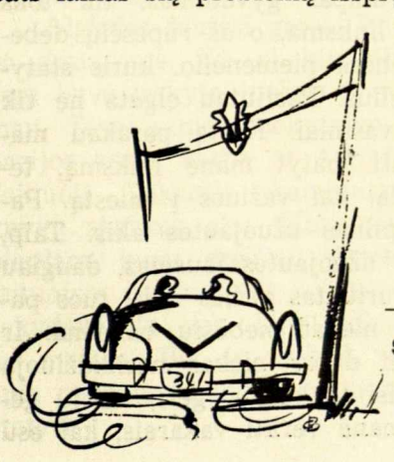

Studentai, susirūpinę automobiliais ir stovyklom.

Tėvynės duktė

TĖVYNĖS ILGESYS

Išklydus kažkur aš į svetimą šalį,
Toli nuo tėvynės savos,
Išvyst negaliu ašai rūtų darželio,
Išgirst graudžiosios sesių dainos.

Norėčiau nors kartą sapne pamatyti
Mieluosius laukus, šilelius ir upes,
Nors kartą sapne kad galėčiau pabūti,
Dainuoti su sesėm gražiąsias dainas.

Bet sapnas lyg paukštis — nuskrido kur nori,
Kur veržias manoji širdis,
Į Lietuvą brangią, per tolimus plotus
Tik skrenda gilus ilgesys.

UŽ LIETUVYBĘ

Mūsų tikslas svetimoj padangėje yra išlaikyti lietuvybę. Dėl svarbios priežasties palikę mylimą gimtinę Lietuvą, pasaulyje randame įvairiausių kalbų, papročių, idėjų. Visvien turime atsminti, kad esame lietuviais gimę ir tokiais turime išlikti. Tiesa, svetimam krašte sunku išlaikyti lietuvybę. Bet tai yra mūsų svarbiausias tikslas, ir mes galime apgalvoti, kokiais būdais tai galime pasiekti.

1. Mes einame į amerikoniškas mokyklas ir kalbame visą dieną angliškai, tačiau tai nereiškia, kad, sutikę savo draugą lietuvį, mes turime kalbėti angliškai arba maišyti lietuvių ir anglų kalbos žodžius. Deja, tokiu būdu kalba mūsų dauguma, kodėl? Ar mes nesuprantame, kad turime išlaikyti lietuvybę? Ne, dauguma tai supranta, bet nedaro jokių pastangų gerai išmokti lietuviškai ir palaikyti lietuvybę.

2. Kaikurie jau pradeda užmiršti savo tautą ir stebisi tais, kurie dar laikosi lietuviškų papročių, net šaiposi iš jų, ironiškai pajuoka. Tačau lietuviški papročiai yra gyva lietuviška kultūra. Ji nėra pasenusi, kaip kiti galvoja.

3. Dalis jaunuolių pradeda galvoti: dabar mums nerūpi Lietuva. Mums visai nesvarbi lietuvybė ir jos išlaikymas. Visa tai vadina "old fashioned". Bet tai rodo, kad mes gerai nepažįstame nei savo tautos, nei jos kalbos. Tik giliau susipažinę, mes geriau suprasime savo paskirtį ir tiksliau sieksime savo tikslo — lietuvybės išlaikymo. Mes turime būti sąmoningais protingais lietuviais, kad galėtume ir kitus patraukti savo kilniu pavyzdžiu, nes Lietuvai yra brangus kiekvienas žmogus.

Regina Zigaitytė

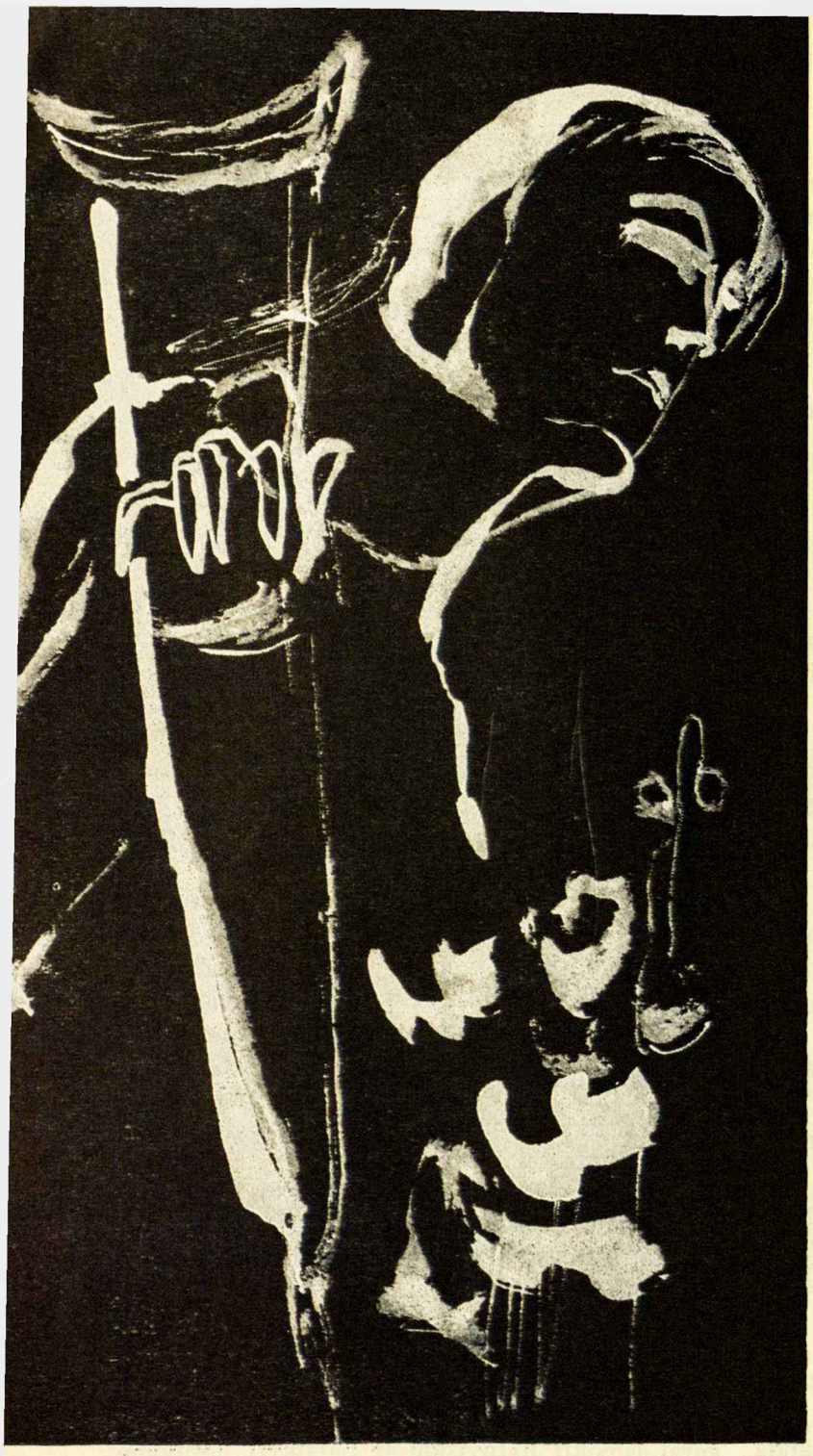

AGUONŲ LAUKAS

ONUTĖ ALIŠYTĖ

(tąsa iš praeito nr.)

Nuo to laiko buvau tikra elgeta. Ligoninėj kartais nuveždavo į žaidimo kambarį, bet aš neliečiau nieko. Žinoma ir neskambinau pianinu. Baisioji ligoninė, kuri nelieka skolinga sau, pasiliko balerinos koją. Tik grįžus namo tikrai pajutau, kad kojos nebėra. Kažkodėl vis dar netikėjau, galvojau, kad sapnuoju. Sugrįžus radau žiemą. Mano svajonės kaskart buvo juodesnės, pagaliau prisiminiau Algirdą. Įdomu, kaip jis į mane pažiūrėtų, kad aš esu tik su viena koja. Ir taip per visą gyvenimą teturėsiu tik vieną koją. Reikės eiti, sėdėti, gulėti su viena koja. Aš, ar galėsiu sutikti žmones? Visi stebėsis ir kalbės apie mane. Ir niekad, o niekad negalėsiu šokti! Nelaukiau ateinančio pavasario. Akis užmerkus, gulėdavau per dienas. Tėvai pradėjo vežioti pas daktarus. Pagaliau atėjo pavasaris. Ir vasara, marguolėlė vasara, kaip ir mano trumpas gyvenimas, tik toks skirtumas, kad ji linksma, o aš rūpesčių debesimis apsupta. Nebėra piemenėlio, kuris statytų iš molio namelius. Pasijutau elgeta ne tik fiziniai, bet ir dvasiniai. Kartą pasakau mamai, jei ji norinti matyt mane linksmą, tegul atveža Algirdą, kai važiuos į miestą. Pamačiau motinos pilnas užuojautos akis. Taip, man yra likęs tik užuojautos jausmas, daugiau nieko. O juk aš turiu tas pačias akis, tuos pačius plaukus, tik niekad nebūsiu balerina. Ir gal dėl to manim dabar niekas nesididžiuoja ir nesididžiuos. Visi paslaugūs, geri, tas jų gerumas priverčia mane verkti vakarais, kai esu

TELESFORAS VALIUS

Žemaitija
(tipografija)

viena. Visi sako: "Vargšė mergaitė, be kojos". Taip turiu priprasti prie jų gailestingumo.

Pagaliau mama, pasitarus su tėveliu, parvežė Algirdą. Jo tėvai mirę, ir jis dirbo pas kažkokį ūkininką. Tėvai jį įsisūnijo, ir jis augo pas mus, kad tik aš būčiau laiminga.

Algirdas jautėsi gerai. Buvo linksmas mano draugijoje. Ką gi kitą jis turėjo daryti? Jam buvo įsakyta juoktis ir neparodyti pykčio man. Tėvai samdė mokytojus, ir aš ėjau gimnazijos kursą kartu su Algirdu. Dar mokiausi dainuoti. Vakarais skambinau pianinu. Daug knygų skaitom abu. Mokomės kalbų. Lenktyniaujam, kuris greičiau išmoks pamokas. Diskutuojam perskaitytas knygas. Jis visuomet pasakydavo tik tiek, kiek reikia, ne daugiau ir ne mažiau. Bet ir niekad nekalbėjo daugiau apie marmuro rūmus, kuriuos žadėjo man pastatyti.

Vakarais susirinkdavo jaunimas, dainuodavo, juokėsi. Klausydama pamiršdavau savo kojų, bet kai tik prasidėdavo šokiai, su skaudančia širdim eidavau į savo kambarį. Kartą iš kažkur į mūsų kaimą atsidangeno kažkoks studentas. Atėjo į mūsų draugiją ir nežinojo mano istorijos. Dainavome visi, ir jis gyrė mano balsą. Jis labai stebėjosi, kad kaimietė mergaitė turi tokį išlavintą balsą. Juokiausi, ar jis manąs, kad tik mieste galima gražiai dainuoti. Jis pradėjo man pasakoti apie mano dainavimo mokytoją, kad anas esąs įsimylėjęs mergaitę be kojos, nors labai jaunutė ir turtinga, bet negalįs jos vesti. Man paklausus, kodėl tas ponas negali vesti, šis atsakęs, kaip galįs vesti mergaitę be kojos. Visa sudrebėjau, o jis juokdamasis paklausė, ar aš norėčiau turėti tokį puikų balsą kaip ana mergaitė ir neturėti kojos, ar atvirkščiai. Bet jis dar pridė-

jo: "Tu turi gražesnį balsą, kaip ji". Aš nekreipiau dėmesio į jo pasakymus, ir jis man pasiūlė eiti pasivaikščioti. Dar pažiūrėjo į mane, nes aš nesijudinau iš vietos, ir staiga išbalo. "Taip, tu esi ta mergaitė, su juodom akim ir šviesiais plaukais, bet aš tave vesčiau, nors tu neturėtum ir abiejų kojų".

Daugiau tą dieną jo nemačiau. Nuo to laiko pradėjau vengti jaunimo ir jo nekviečiau pas save. Algirdas taip pat nėjo niekur vakarais, nei savaitgaliais, net nesimokė šokti. Tik jaunasis studentas vėl pasirodė, kai sėdėjau prie upelio, įmerkus vieną koją į tvenkinį. Pažiūrėjo į mane ir į koją, ir pasakė: "Tokias kojas turi tik balerinos". O aš juokiausi, nes mano manymu, balerinos daugiausia turi storas kojas. Žinoma, ir tai jam pasakiau, ir jis kartu su manim juokėsi. Bet, rodos, dar ir dabar matau užuojautos akis, tokias, kokias visi turėjo, mane pamatę. Žmonės kalbėjo, kad neturtingas studentas įsimylėjo į turtingosios luošės turtą ir norįs ją vesti. Pagaliau pasakiau studentui Vytui, kad jis daugiau nelankytų manęs, nes užuojautos man nereikia, ir neleidau daugiau kalbėti. Niekad nepriėmiau jo į namus, ir jo laiškus sudegindavau neskaičius.

Lazdelėmis pasiramščiodama, pradėjau domėtis ūkio darbais. Aš esu šeimininkė, ir darbininkai turi su tuo skaitytis. Užuojautos jausmas čia nereikalingas. Kartą nuėjau pažiūrėti, kaip aguonėles skina, bet ten negalėjau ilgiau būti. Jas skina, kaip ir mano gyvenimą, negailestinga ranka. Paskiau mačiau, kaip jau namuose jų išnokusias galvas perpjauna, ir byra sėklos. Valgiau ir juokiausi, liepdama visiems valgyti kiek tik nori. Visi pažiūrėjo į mano lazdas ir sakė: "Ką pasakys šeimininkas?" O aš jau įsižeidus paklausiau, kuo mane laiko? "Bet juk jūs..." — nebaigia sakinio, kurį aš pabaigiau. "Aš esu šeimininkė, su koja ar be kojos, ir jūs esate mano darbininkai! Ne kojomis valdomas pasaulis, bet protu". Pasakius išėjau. Taip, ir samdiniai darbininkai manęs nelaiko žmogumi...

Baigiau gimnaziją kartu su Algirdu. Nežinau, ką pasirinkti studijuoti. Kam skirti savo gyvenimą. Rusų ir vokiečių okupacijos daug pamokė, ir nebebūdavau taip nuliūdus. Todėl nutariau studijuoti muziką. Aš turiu dainuoti, lavinti balsą. Ir mano muzikos mokytojas, nors buvo įsimylėjęs, bet apie tai nieko nesisakydamas, toliau duoda dainavimo pamokas. Pasakiau tėvams, tėvai buvo patenkinti, nors viešai niekad to nepasakė. Aš turiu dainuoti, dainuoti pasauliui apie grožį, kad ir mergaitė be kojos gali juoktis.

Bet karo siaubas visai čia pat ir grūmoja mano planams, bet aš esu stipri ir nebijau. Norėjau dainuoti, kaip kad seniau norėjau šokti. Nuėjus į aguonėlių lauką, jau galiu be širdies skausmo dainuoti. Dainavau vėjui, o jis juokėsi. Kartais ateidavo Algirdas ir juokdavosi iš manęs, kad aš koncertuoju aguonėlėms. O aš vistiek dainuodavau ir sakydavau, kad ir tu, kaip tas vėjas, esi vėjas. Aplankydavo ir Vytas. Jį sutikdavau ir kalbėdavau apie viską. Jis nedrįso kalbėti apie praeitį. Nes juk buvo ateitis, nors ir neaiški, bet mums ji buvo aiški, ir Algirdo broliškumas manęs nekankino. Žinoma, tuoj atsirado sužieduotuvių žiedas ant mano piršto, kuris ir dabar žiba. Žiba ir tamsoje.

Negailestinga karo ranka nemato, kad aš jau pakankamai kentėjau ir dabar noriu būti laiminga. Ji neša ant savo baisiai sužalotų pečių tremtin. Sumetę keletą reikalingesnių daiktų, paliekam tėviškę, kuri, rodos, tik dabar man pasidarė tokia brangi. Ir Vytas liko su kitais miško broliais, liko ginti mūsų sodybų. Važiuojam pro aguonėlių lauką, pažiūriu gal paskutinį kartą. Jau čia pat upelis, kur Algirdas iš molio statė namelius, ir jis į mane pažiūrėjo ir nusišypsojo. "Taip", —taria jis tyliai, kad tik aš viena girdėčiau. "Po daugelio metų kai grįšim, aš tau pastatysiu namus, kuriuos žadėjau, kada tavo tėvų nebus, aš, o ne Vytas. Gi čia mano namai ir mūsų nematūnė laimė bus ant gimtųjų namų slenksčio". Vėliau jis pasimetė, ir kiti sakė, kad žuvo. Mama ir tėvelis verkia. O aš nežinau, ką daryti, lyg sapne. Čia aš jį turėjau, vėl neturėjau, ir vėl buvau atgavusi. Dabar vėl nebus jo amžinai. Tėvai vis liūdėjo, ir aš mačiau, kad jie jį mylėjo ne mažiau už mane. O aš jį už visus daugiau.

Atsidūrus Vokietijoj, jau nebedainuodavau. Nutariau pradėti gyventi, ne svajoti. Tėvai manimi rūpinasi. Tad pradėjau studijuoti mediciną. Kartais skambinu ir dainuoju tik tylai ir vėjui, tiek mane daug suprantantiems. Pažįstamieji nori išgirsti mano balsą, bet, dėja, negaliu dainuoti niekam, tik tylai ir vėjui. Sutinku ir savo buvusį mokytoją. Jis dar nevedęs, bet gerokai senstelėjęs. Lankosi pas mus dažnai ir yra toks paslaugus mūsų šeimai. Turbūt užmiršo savo norą patikti visoms, o ne vienai. Jau toks juokingas su savo komplimentais, bet niekad neužsimena apie savo jaunesnį draugą Vytą. Tartum jis nė nežinotų, kad mes susižiedavom. Kartą jam pasakiau, kad mergaitė be kojos negalinti jo mylėti, nes jis neturįs širdies. Įsižeidė, kaip ir kiekvienas senas kavalierius. Ir daugiau manęs nepažinojo.

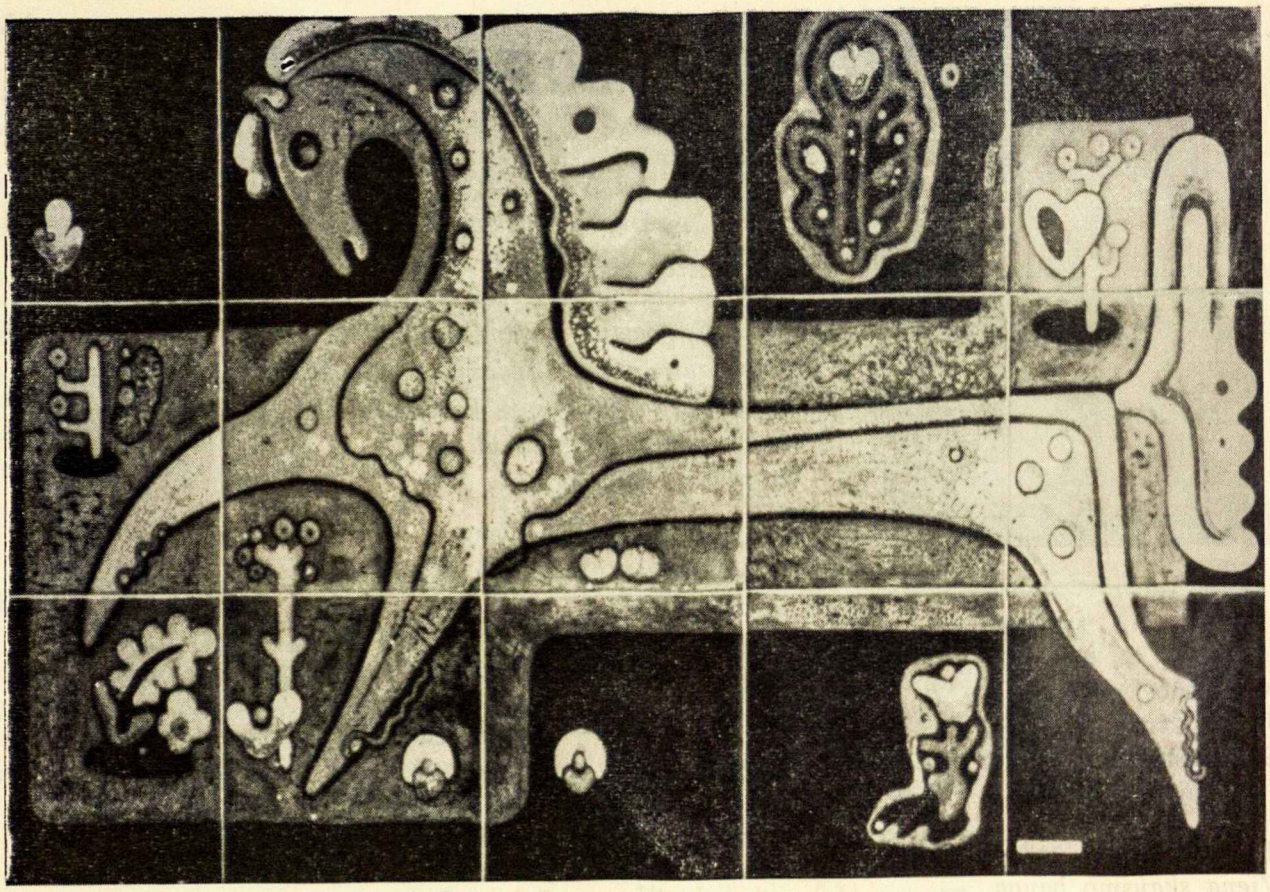

Aleksandra Kašubienė

Žirgas (glazūrinė tapyba)

Ir vėl nauja banga. Emigracija šypsojos tremtiniams, kuriems niekas nesišypso. Patekus į Ameriką, tėvų pagalba baigiu mediciną. Atlieku praktiką, rimtai dirbu, mokausi kiekvieną minutę. Apžiūriu ligonį daug kartų. Tikrinu sveikatą, prisimenu save mažą ir sakau, kad tik nereikėtų pjauti be reikalo. Pamatau pasaulį kitokį. Matau, kad ne tik aš viena, bet daug žmonių kenčia ir reikalingi pagalbos.

Specializuojuos chirurgijoje. Noriu padėti žmonėm, kad tik nereikėtų pjauti be reikalo kojų. Matau, kad reikia sąžinės būti gera daktare. Nes čia daugelio sudėtos viltys. Kiek kartų padaro operaciją ir tik po to pamato, kad visiškai nereikėjo daryti. Taip bedirbdama, sutinku Arvydą. Jis atlieka praktiką. Pirmą kartą po Algirdo mirties ir Vyto atsiskyrimo pajuntu skausmą. Jis kalba apie viską, bet kai man reikia eiti, jis susiraukia, tartum jis būtų be kojos. Ir jis man visiškai nepatinka, o gal? Pamažu sutemsta kambaryje, ir matau tamsoje savo šviesius plaukus tarp aguonų ir Arvydo draugei parašytus žodžius, kuriuos paėmė iš poezijos rinkinio — "O karalaitė buvo šviesiaplaukė, akim kaip linas mėlynom". Ne, aš nebuvau mėlynakė, o juodaakė su šviesiais plaukais. Kartais norėdavau turėti mėlynas akis, bet ar tada man kas skirtų eiles?

Ir pajuntu skausmą, kokio gal niekad nebuvau pajutus. Likimas visuomet atėmė iš manes viską, kas brangiausia man. Ir Vytą po sužieduotuvių išvarė. Tai sužinojau iš kitų. Nes manęs niekas nelaikė pilnu žmogumi. Algirdui buvo uždrausta kalbėti apie marmuro rūmus. Ir esu viena su nežinia, kuri nepasako, ar gyvas Vytas. Uždegu lempą ir, pažiūrėjus į veidrodį, matau save. Ir mano juodos akys dar juodesnės, o pro jas prasiveržia ašaros.

Staiga išgirstu per garsiakalbį savo pavardę. Einu, nes reikia eiti, gal kam skauda kojas? Pasiramščiodama einu į greitosios pagalbos kambarį ir matau žmogų su sulaužytom kojom. Ir jis jaunas ir neturės abiejų kojų. Pamažu pamirštu save ir savo koją, dirbu prie jo. Ir kai po keletos dienų jis, atgavęs sąmonę, pamato mane ateinančią su lazdele, nusišypso ir staiga pravirksta: "Daktare, ar aš turėsiu kojas?"

Sugrįžus į savo kambarį, randu laišką iš Lietuvos. Atplėšiu ir ryju žodžius, kai staiga sustoju ties "Ir Vytas vis laukia aguonėlių pražystant, sėdės jis ir lauks amžinai". Ir tariu: "Ir jos tau žydės amžinai..."

LIETUVOS NACIONALINĖ M. MAŽVYDO BIBLIOTEKA

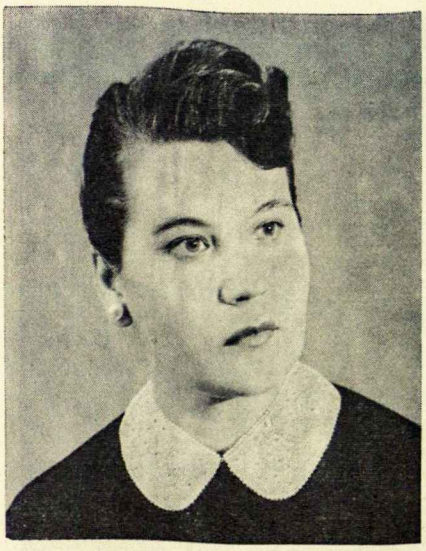

NERIMA NARUTĖ

NERIMA NARUTĖ (Kazimiera Gaidytė-Bulsienė) pamažu kopia į lietuviškąją poeziją. Jos pirmasis eilėraštis buvo atspausdintas ATEITYJE 1954 m. sausio numeryje. Per tą laiką autorė padarė gražią pažangą, tobulindama poezijos posmus, jieškodama originalesnių minčių. Su moters jautrumu ji apdainuoja žmogaus būtį, trapiai paliesdama jo vargus ir kartu matydama šviesesnį rytojų, kuris iškyla simboliniais sidabrinio laivo, šviesių debesų ir saulės simboliais.

UPELIS

Nei dienos, nei nakties
Jau atskirt negali, —
Stovi aštrūs kalnai
Ir bedugnė gili.

Trūksta oro — erdvės,
Viena skausmo banga, —
Niekas tau nepadės,
Nepaglostys ranka.

Tiktai aidas giesmės
Su kančios krisleliu
Sidabrinėj versmėj
Prasivers upeliu.

BE DAINŲ

Geltonos gluosnių kasos,
Rudens vitraže.
Padangėj azūrą
Pilkai nudažė.

Užmerktos žemės akys
Baltoj seklyčioj.
Sniegulių dega žvakės
Mirties grabnyčiom.

Nebėr dainų, nei varpo,
Kažkas gaidas pavogęs...
Žiema prie kiemo vartų
Pristūmė roges.

EŽERAS

Po baltu žiemos patalu,
Puriam dirvožemio lopšy...
Miega žiemkenčiai, sapnuodami
Ateinančio pavasario legendą.

Sugrubus žemė, plikos
medžių šakos iškeltos
gerai išmaldai.
Baltam žiemos ornamente
paklydęs kelias.

Ties kaimu suversta augšta
pusnis.
Sniego kalnierius pasistatę trobos.

O, baltame žvaigždėtame
Opale.
Viduržiemio kietam delne,
Sustingus melsvo ežero akis.

GRĄŽA

Čia diena, čia naktis,
Laiko matą karpai,
Nejusi — užgiedos
Miserere varpai.

Tik vaikystė maža
Su jaunystės sapnais
Aplankyt atkeliaus
Atminimų svečiais.

Vien likimas — žinai —
Tokia mūsų dalia —
Neateis, nepaguos,
Tik kvatosis šalia.

Užgesi tarp kalnų
Žemės dulkė maža, —
Bus skausmingų dienų
Atiduota grąža.

SĖJA

Palaimink derlių, Viešpatie,
Paskalsink jį visiems, kad jo užtektų:

Paukšteliams, elgėtoms ir badmečiui
Pripildyk gaspadorių klėtis...

Ir saujom byra aukso vasarojus
Purian dirvožemio lopšin.

Pavasario mišių pradžia,
Pasiruošimas atlaidams,
Šventai Komunijai.

PARTIZANUI

Iškirsti šventieji ąžuolynai,
Išgriuvę alkų akmenys,
Šventieji aukurai užgesę,
Tyli vaidylų kanklės.

Praplėšta juodžemio pluta.
Želmenis leidžia vasarojai.
Sena aisčių kalba
Gieda, pulkim ant kelių...

Sudegintos bažnyčios,
Iškelti atlaidų varpai,
Raudodami teka upeliai
Šventųjų miškų šešėlyje
Nukankintas partizanas.

VAIVORYKŠTĖ

Pakilau virš žiedų
Lanku lenkta sija,
Saulužės suverpta,
Spalvingoji gija.

Ir vartuose dangaus,
Liepsnoja, dievaži, —
Su anspauda lietaus,
Vaivorykštė graži.

DINGUS ŠYPSENA

Minutės sudyla gelmėje,
Žvaigždynai, mėnulio delčia,
O žemė — sidabro verpėja,
Gijos sidabrinės pradžia.

Ir rauda upelis dejuoja,
Ar kartais kvatoja smagus,
Kai vyšnios skarelėmis moja,
Kai giedras šilkinis dangus.
Kai vasaros žalios, rugsėjis,
Ir žiemos pareina keliu —
Gi savojo skausmo įausti,
To juoko gelmėj negaliu.
Tik giesmei varpus įsiūbuoti
Ir šaukti pasauliui — gana!
Nubėgo upelis be juoko,
Sustingo veide šypsena.

IŠKELTOS BURĖS

Na tai kas, kad vasara praėjo
Ir pradingo pasaka daili...
Iškankintos medžių šakos vėjo,
Elgetomis stovi pakely — — —

Juk nerūpi, kas įvyksta žemėj,
Juk gi visko sužinoti negali,
Vieni aukso lobį semia,
O kitiems bedugnė ašarų gili.

Pajunti — svajonių sapnas blaivos,
Ir mintis gulbe išplaukia į marias,
Mėlynom žibuoklėmis kaišytas laivas.
Iškelia žaliam pavasariui bures.

SIETYNAS

Tavo juokas, mano skausmas,
Tai gelmė gili.
Aš raudodama rymuoju,
Tu kvatot gali.
Nemokėjau pasakyti
Tau minties savos.
Sidabru laukai sulyti,
Paukščiams kelią klos. —
Kai nakties juodam veliūre
Uosto giluma...
Mėnesėlio balta burė
Plaukia modama.
Dingo trumpas dainos kelias
Jūros vidury —
Susiliejusios žvaigždelės
Sietyno kory.

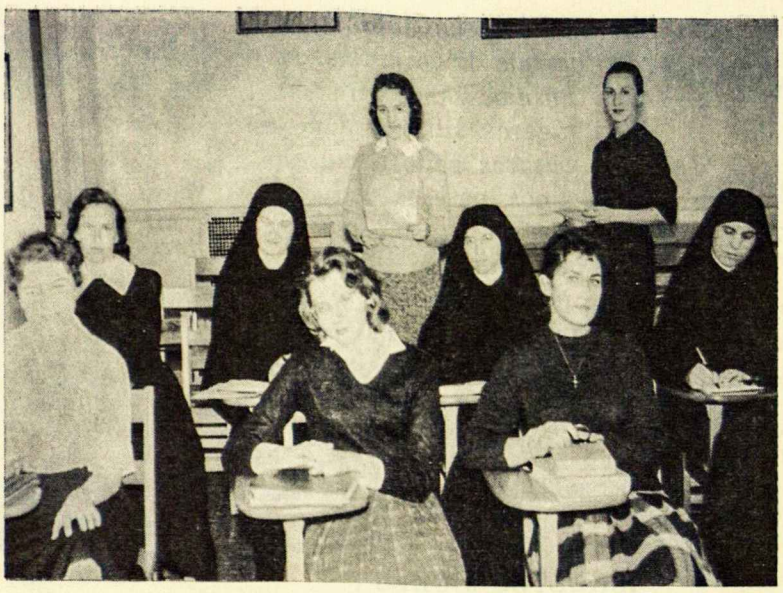

Lituanistikos klasė (vyresnioji grupė) Annhursto kolegijoje 1958 m. gruodžio mėn.

LITUANISTIKA ANNHURSTO KOLEGIJOJE

Nekalto Prasidėjimo Seserų vienuolynas Putname yra tikrai graži lietuviška sodyba. Čia rasi ir lietuviškus kryžius ir darželius, ir, svarbiausia, lietuvišką dvasią.

Šią lietuvišką dvasią seserys skleidžia per vasaros stovyklas ir bendrabutį, kuriame gyvena mergaitės ir Putname lanko aukštesniąją mokyklą bei kolegiją. Šioje kolegijoje yra lituanistikos kursas, kurį klauso lietuvaitės studentės.

Lituanistikos kursus suorganizuoti iniciatyvos ėmėsi Nek. Pr. seserų vyresnioji Motina M. Aloyza. Ji turėjo visą eilę pasitarimų su Annhursto kolegijos vadovybe jau 1954 m. vasarą.

Tuo metu iš Ohio atsikėlė kun. dr. Voldemaras Cukuras ir apsigyveno netoli Putnamo. Po ilgesnio svyravimo ir konsultavimo jis sutiko dėstyti lituanistiką.

Ateities redakcija, norėdama savo skaitytojus supažindinti su tuo lituanistikos kursu, kreipėsi į kun. dr. V. Cukurą. Jis maloniai atsakė į visą eilę klausimų. Kun. dr. V. Cukuras rašo:

"1954-55 mokslo metais paskaitos dar buvo skaitomos pas lietuvaites seseles jų vedamam bendrabutyje — "Raudondvaryje". Jas dėstyti buvo pakviesti du prityrę lietuviai pedagogai: mok. J. Bernotas iš Hartfordo ir mok. P. Pauliukonis iš Worcesterio. Man teko daugiausia koordinatoriaus pareiga ir ryšio palaikymas su Annhursto kolegijos vadovybe. Minėtų mokslo metų pabaigoje buvo formalūs lituanistiniai egzaminai. Jų rezultatus pristačiau kolegijai, ir ji mums juos užskaitė. Tai buvo pirmieji, nedrąsūs, bandomieji, eksperimentiniai žingsniai. Kiek prisimenu, to meto lituanistikos kursą, kuris didele dalimi buvo sudarytas iš nepriklausomos Lietuvos laikų 7-8 klasės lietuvių kalbos kurso santraukos, klausė 8 studentės ir dvi seselės.

Paskaitos kolegijoje

Formaliai lituanistikos paskaitos buvo pradėtos pačioje Annhursto kolegijoje tik 1955 m. rudens semestre. Tada jau paaiškėjo, kad įvedamos trys valandos savaitėje ir visam kursui skiriami du metai. Už visą kursą teikiama 12 kreditų. Visą kursą teko man vienam suorganizuoti ir skaityti, nes akademiškai pasiruošusių lituanistų nebuvo Putnamo artumoje, o tie, kurie dar šiaip taip buvo pasiekiami, buvo jau įsipareigoję savo darbovietėse ir kasdieninės duonos rūpesčiai neleido jiems įsijungti į Annhursto kolegijos mokomąjį personalą.

Eitasis kursas

Pirmaisiais dviem akademiniais metais buvo stengtasi dalyti visą kursą į dvi dalis: kalbos ir literatūros. Kadangi apie 85 proc. studenčių jau buvo lietuvių kalbos pradus gavę iš tremties mokyklų Vokietijoje ir šeštadieninių mokyklų čia JAV, kalbos dalykai užimdavo vos trečdalį mūsų rūpesčių. Be gramatinių dalykų pakartojimo, koreguojant rašiniuose pasitaikančias klaidas, sintaksės pagilinimo ir stilistinių klausimų nagrinėjimo, tais metais dar buvo praeita lietuvių kalbos istorija (pasinaudojant dr. P. Joniko knyga), lyginamosios kalbotyros pradai, buvo kiek ilgiau sustota prie sanskrito kalbos, prūsų, latvių ir lietuvių kalbų palyginimo. Reikia pastebėti, kad į tas paskaitas buvo atsilankę ir kai kurios studentės iš Rytų pasaulio — viena indė, kinietė etc. Be to, dar trumpai buvo apžvelgta mūsų dialektai ir kirčio mokslas. Literatūros pamokose kiek plačiau panagrinėjom Donelaitį, Maironį, Vaižgantą, Biliūną, Krėvę, Šeinių, Sruogą, Mykolaitį-Putiną (jo simbolistinę poeziją), nepriklausomybės laiko ryškesniuosius mūsų beletristus: Vienuolį, Vaičiulaitį, Grušą, poetus: Aistį, Brazdžionį, Nerį, Miškinį. Semestro

Kun. dr. Voldemaras Cukuras

gale trumpai (nes nebuvo laiko) padarytas pjūvis per mūsų jauniausiųjų iškilesniųjų beletristų bei poetų kūrybą. Čia buvo paliesti; Mačernis, Bradūnas, Nagys ir tendencijos pasireiškusios Literatūros Lankuose; beletristų giliau nespėjome panagrinėti, tik palyginom pagrindines idėjas bei formalines savybes Jankaus, Katiliškio, Jurkaus, Mazalaitės, Nakaitės ir Ramono kūriniuose.

Lituanistikos seminarui pasibaigus, skaitoma Kotrynos Grigaitytės poezija

Seminarai

1955-56 m.m. įvesti seminarai. Viso pirmaisiais metais turėjome tik tris. Pirmasis, skirtas Maironiui, buvo daugiau viešo pobūdžio. Į jį pakvietėm be viso pensiono personalo dar ir studentų iš Connecticut universiteto. Atsimenu, buvo geri Marijošiūtės ir Vasaitytės seminariniai darbai. Kitas svarbesnis semin. buvo skirtas Krėvės kūrybai. Šiame buvo skaityti keturi trumpi referatai. Labai gerą "Šarūno" analizę buvo tada padariusi Ritonė Tonkūnaitė, o apie akustinių elementų persvarą Krėvės padavimuose puikią vinjetę buvo parašiusi, berods, Rūta Žukaitė. Gale dar buvo vienas gerai pavykęs seminaras Brazdžionio kūrybos sklaidai. Gražų referatą "Viešpaties žingsniai Brazdžionio kūryboje" tada parašė Lilija Tumosaitė (dabar jau sesuo Benedikta) ir "B. Brazdžionio žmogus" — Rita Durickaitė. Be jų apie Bernardą Brazdžionį trumpas charakteristikas davė Danutė Pareigytė ir Živilė Bernotaitė.

1957-58 m.m. pirmąjį semestrą mane pavadavo kun. V. Paulauskas. Jis plačiau panagrinėjo 19 a. lietuvių tautos sąjūdžius, žymesniuosius rašytojus, kultūrininkus, švietėjus: Valančių, Daukantą, Baranauską ir istorinėje perspektyvoje pakedeno "Aušros" reikšmę. Iš to kurso taip pat buvo padarytas vienas geras seminaras.

Kursas plečiamas

Nuo šių metų pradžios kolegijos vadovybė pasiūlė išplėsti lituanistikos kursą į keturių metų laikotarpį ir jam skyrė jau 16 kreditų. Visas kursas dabar suskirstytas į keturias grupes — keturiem metam. Pirmaisiais metais: lietuvių kalbos istorija, seniausieji dokumentai, tautosaka. Antraisiais metais literatūros teorijos elementai, poetika, stilistika etc., Donelaitis, lietuvių romantizmo laikotarpis; Daukantas Strazdas, Baranauskas, Vienužis. Kultūrinė bei literatūrinė vysk. Valančiaus, Aušros Varpo, Tėvynės Sargo reikšmė. Trečiaisiais: literatūriniai sąjūdžiai bei srovės tikrosios lietuvių literatūros laikotarpyje (nuo 1904 m.) realizmas, impresionizmas, simbolizmas, futurizmas. Čia daromas pjūvis, paliečiant Biliūną, Vienuolį, Vaižgantą, Krėvę, Šeinių, tris žymiąsias mūsų moteris rašytojas. Antroje semestro daly lietuviškosios novelės bei romano raida iki pat šių dienų. Čia jau priartėjome prie pat mūsų dienų.

Ketvirtaisiais metais numatoma: sintetiška trijų mūsų klasikų Maironio, Krėvės ir Putino kūrybos analizė. Lietuviškosios dramos raida. Naujausieji lietuvių poezijos ir literatūriniai eksperimentai po II pasaulinio karo. Taip pat ir trumpa pavergtosios Lietuvos literatūros apžvalga.

"Dainavos" klubo valdyba tariasi su kapelionu kun. St. Yla

Dainavos klubas

Paprastai kiekvieną sem. turime bent keturis rašomuosius darbus (namie) ir du klasės patikrinamuosius darbus raštu, bent vieną kartą į mėnesį vieno kurio naujesniųjų laikų autoriaus kūrybos skaitymą — analizę. Tai mūsų pratybiniai pobūviai. Jie patogumo dėliai daromi ne kolegijoje, bet pas seseles "Raudondvaryje". Per dvejus metus praktikuotieji griežtieji seminarai mūsų nepatenkino. Dabar vietoj to vyksta autoriaus parinktų kūrinių

Nuoširdžiai dėkojame Brocktono ateitininkų sendraugių skyriaus narei

JULIJAI K. JAKAVONYTEI,

parėmusiai Sibiro lietuvių maldaknygės "Marija, gelbėki mus" išleidimą dosnia auka iš **a. a. Mykolo Jakavonio** palikimo.

Visi ateitininkai prašomi šviesios atminties velionį prisiminti savo maldose.

Ateitininkų Federacijos Valdyba

ištraukų skaitymas, čia pat daromos pastabos, bandymas įsijausti į kūrėjo dvasios pasaulį. Tam pasiekti lituanistikos kurso klausančios studentės įsteigė ir kolegijoje užregistravo studijinį klubą "Dainavos" vardu. Jis oficialiai kolegijos sąrašuosna jau įtrauktas 1957 m., o dabar jam parašyta konstitucija. Pirmoji klubo pirmininkė buvo Rūta Žukaitė, po to Danutė Giedraitytė, Teresė Ivaškaitė, o šiemet — Rita Durickaitė.

Šitie Dainavos klubo susirinkimai pobūviai vyksta labai jaukioje ir kūrybingoje nuotaikoje (pritaikyta muzika ir pačių studenčių pagaminti užkandžiai, jaukus kapeliono kun. St. Ylos butas sudaro tai nuotaikai foną). Rudens semestre pirmajam susirinkimui buvo pasirinkta pabūvoti Milašiaus, Mačernio dvasios pasaulio artumoje. Apie Mačernį gražų šiltą įvadą padarė Teresė Ivaškaitė, o apie Milašių — Rita Durickaitė. Ypač gili ir įdomi buvo Durickaitės Milašiaus kūrybinio pasaulio sklaida. Ji taip pat padarė ta proga gražių Milašiaus poezijos vertimų.

Antrajame pobūvyje pasikalbėjome su trimis lietuvių poetėmis: Gražina Tulauskaite, Kotryna Grigaityte ir Saliomėja Nerim. Apie pirmąją trumpai kalbėjo Anelė Pažerūnaitė, apie Grigaitytę labai vykusiai Gražina Pauliukonytė, o apie S. Nerį — Marytė Eidukevičiūtė.

Nuo lituanistinių studijų įvedimo Annhurste pradžios iki dabar kursą klausė ar jau baigė 25 studentės (iš jų 5 čia gimusios lietuvaitės). Praeitą vasarą Lietuvių Seserų Institutas savo 10 dienų kursų darbą taip pat buvo akreditavęs prie šios kolegijos. Todėl visos turėjo galimybę įsigyti 2 taškus akademinių kreditų".

"Dainavos" klubo dalelė Putname

"Dainavos" klubo posėdžiai baigiami kavute

A. NOCKŪNAS, M.I.C.

SĄJŪDIS "UŽ GERESNĮ PASAULĮ"

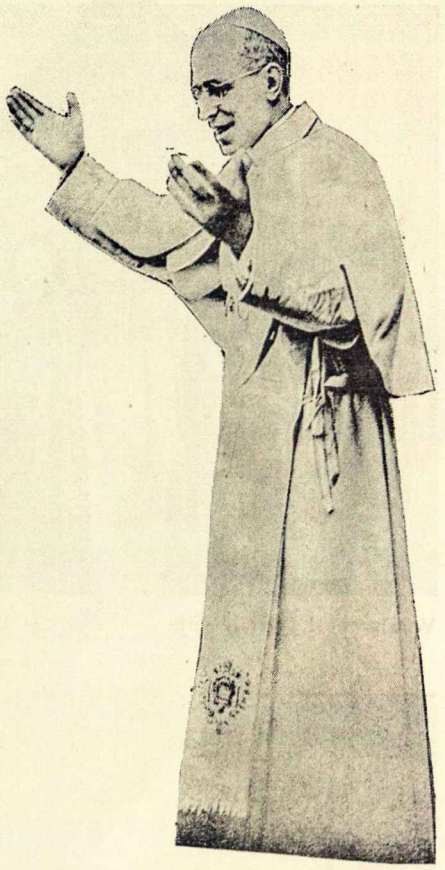

Iš milžiniško Pijaus XIIjo dvasinio palikimo bene arčiausia ateitininkų širdies turėtų būti jo sukeltas sąjūdis "Už geresnį pasaulį', nes jis labai atitinka mūsų šūkį; "Visa atnaujinti Kristuje".

1952 m. vasario 10 d., Švč. Mergelės pasirodymo Liurde šventės išvakarėse, Pijus XII perdavė per radiją ypatingą pranešimą Romos vyskupijai. Ugningais žodžiais, einančiais iš sujaudintos širdies, matančios tragišką pasaulio padėtį, jis sukėlė sąjūdį "Už geresnį pasaulį". Šis sąjūdis, iškart sukrėtęs vien Romos vyskupiją, netrukus pasiekė ir tolimiausias vyskupijas, nuo Indijos iki Brazilijos. Štai šio atsišaukimo pagrindinės mintys.

Pirmoj vietoj vyriausias Ganytojas pabrėžė pasibaisėtiną pasaulio padėtį: "Išgirskit šiandien budinantį šauksmą iš lūpų jūsų Tėvo ir Ganytojo, kuris negali likti nebylys ir beveiksmis akivaizdoj pasaulio, kuris nesąmoningai eina keliais, vedančiais į bedugnę sielas ir kūnus, geruosius ir bloguosius, civilizacijas ir tautas". Toliau Šv. Tėvas ir nurodo tuos kelius: tai pasaulio ekonomija be Dievo, teisė be Dievo ir politika be Dievo. Todėl išstumiamos dvasinės gėrybės ir nesuvaldomai alkstama žemiškųjų. Neapykanta, pavydas, nesutarimas ir lenktyniavimas slankioja žmonių tarpe.

Sąjūdis "Už geresnį pasaulį' kaip tik ir yra sukilimas prieš tokią pasaulio santvarką, kurioj, norint laikytis Dievo įsakymų, dažnai reikia herojiškų pastangų. Reikia taip sutvarkyti pasaulį, kad būtų lengva išganyti sielas ir kad Dievas būtų visos bendruomenės garbinamas. Šis sąjūdis nėra nauja organizacija, bet **nauja dvasia, kuri stengiasi išjudinti visas organizacijas; tai visuotinės mobilizacijos stovis, tai karo ritmas.**

Šių laikų negerovės glūdi ne nenugalimoj stokoj protinio pažinimo, kaip kad buvo pagonių laikais, bet dvasios apsnūdime, valios anemijoj. ir širdies šaltume — sako šv. Tėvas. Tad yra nepaprastai svarbu, kad kiekvienas tikintysis, kiekvienas geros valios žmogus ištirtų, kiek jis asmeniškai gali ir turi atlikti, kad išgelbėtų pasaulį iš pražūties.

Klaidžiojantis pasaulis jau pats pradeda po truputį įsitikinti, kad be Dievo tvarkomas viešasis ir privatusis gyvenimas neveda prie gero. Pamažu atsiveria jo akys. Katalikų Bažnyčia tad turi vadovauti šiam milžiniškajam pasaulio gelbėjimo darbui, nes ji turi dievišką misiją ir ypatingą dangaus palaimą. Popiežiaus Pijaus XII ir stengėsi įtraukti šitan išganymo darban visus geros valios žmones, ypač kunigus, nes jie ypatingu būdu yra pašaukti vesti žmones prie Kristaus. Jų uždavinį ypač sunkina pasiaukojimo didumas: darbo daug, ir jis neatidėliotinas. Prieš pasaulį viešpataujančią melagystės dvasią turi pastatyti nesukrėstą tiesos meilę; prieš neapykantos ir egoizmo dvasią — krikščioniškojo broliškumo jausmą ir teisingumo saugojimą; prieš moralinio sugedimo dvasią—kunigiškąjį skaistumą; prieš smagumų troškulį — menkaverčių šios žemės gėrybių niekinimą.

Šiam Kryžiaus žygiui vadovauti, šv. Tėvo padrąsintas, entuziastingai griebėsi tarptautinio garso kalbėtojas ir organizatorius tėvas Lombardi, S.J. Per du metus nuo sąjūdžio pradžios su savo pagelbininkais jis nenuilstamai sakė pamokslus, vedė misijas, skaitė ta tema paskaitas. Šv. Tėvo mintis išplėsti šio sąjūdžio palaimingas pasekmes visame pasaulyje vertė tevą Lombardi keliauti iš vienos valstybės į kitą, o dažnai net po įvairius kontinentus, **visur keliant atsinaujinimo iniciatyvą, skatinant prie didesnės ir spartesnės dvasinės pažangos.**

Tėvas Lombardi taip pat nepamiršo reikalo ruošti atskiroms vyskupijoms tinkamus vadus. Romoje, kur nuolat lankosi įvairių tautų vyskupai ir kunigai, kur mokslo semiasi tūkstančiai seminaristų, jis rengia kursus, vadinamus egzercitacijomis. Tai dvasiškų rekolekcijų ir kongreso derinys. Kiekvienuose kursuose, kurie tęsiasi tarp 4 ir 10 dienų, dalyvauja keli kalbėtojai, tarp kurių dažniausiai ir pats Tėvas Lombardi. Konferencijų turinį dažniausiai sudaro šv. Tėvo nurodymai, pritaikyti paskirų grupių gyvenimo aplinkybėms. Ypač pabrėžiama vienybės reikalingumas, klusnumas hierarchijai ir susiklausymas tarp savęs.

Per šešerius metus sąjūdis spėjo gerokai išjudinti beveik visas Italijos vyskupystes ir keliasdešimt užsieninių. Iki šiol per kursus perėjo apie 15.000 įvairių luomų bei profesijų atstovų. Jie atstovavo apie 50 tautų, tarp jų ir Lietuvą.

Lietuvių įjungimui į šį sąjūdį yra daug pasidarbavęs kun. Vyt. Balčiūnas, Romos Lietuvių Kolegijos dvasios tėvas. Jis yra praleidęs per 2 mėn. su tėvu Lombardi, stengdamasis tobulai šį sąjūdį pažinti. Užsidegęs sąjūdžio idėjomis, jis jas kelia lietuvių spaudoj, konferencijose ir privačiuose pasikalbėjimuose.

Tėvo Lombardi redaguotą, sąjūdį liečiančių raštų rinkinį galima užsisakyti šiuo adresu:

"Civilta cattolica"
Via di Porta Pinciana 1
Roma (130)

Veržiamės į šaltį ir vėją

Stovyklautojai paskaitos metu

Nuotraukos J. Šoliūno

JANINA KATELYTĖ

STOVYKLA

Mažoj tylioj vietelėj tarp puriu sniegu užklotų kalnų vis garsiau ir garsiau nuaidi besirenkančio jaunimo balsai. Viena po kitos mašinos pamažu įslenka į šią tikrą "pasimetusių pušų karaliją". Links mai bešnekučiuodami, žengiame su visais lagaminais į tuos plačiai išreklamuotus privačius šiltus kambarius su dušais ir kitas patogumais. Susirandam po kamputį ir ruošiamės patogiam stovyklavimui.

Vakarienės metu esam supažindinti su savo vadovais, pasiruošusiais rmtai prižiūrėti tvarką: komendantu Br. Čikotu, mergaičių vadove V. Pajaujyte, berniukų vadovu R. Bubliu, meno vadove D. Mikaite, sporto vadovu J. Šoliūnu ir įvairių reikalų vedėju J. Polikaičiu.

Užsidegę sportišku entuziazmu, jau tą patį vakarą išskubam čiuožti. Smagiai skrendam, besiklausydami muzikos garsų ir karts nuo kar to pažvelgdami į žvaigždėtą dangų su besišypsančiu mėnuliu.

Sekmadienio rytą, išklausę mišių mažoj, kuklioj bažnytėlėj, pradedam ruoštis žaviajam žiemos sportui — slidinėjimui. Daugumai iš mūsų tai pirmas kartas, užtat nekantriai laukiame. Žvilgterim į viesulu lekiančius ekspertus nuo pačių augščiausių kalnų ir slapta sau pasižadam: jeigu ne rytoj, tai poryt ir savo sugebėjimus ten parodyt.

Besišypsodami žingsniuojam užsidėti slidžių ir sutinkam keletą "nemokšų", visiškai be gracingo stiliaus, mėginančių eiti lyg ne su savo kojom. "Tai tau ir pradžiokai, net pastovėt ant slidžių nemoka", — nusijuokia vienas iš kolegų. Nors mūsų entuziazmas dar vis nepasiduoda baimei, tačiau šypsenos po trupučiuką pradeda nykti. Šiaip taip užsidedam slides ir pradedam "lipti" į kalną. Lipam, lipam, o vis kaip apačioj, taip apačioj. Užsispyrusios slidės nei nejuda pirmyn, o kartais dar be jokio įspėjimo staiga smuk-

TARP SNIEGO KALNŲ

Dr. V. Bieliauskas skaito paskaitą
Nuotr. J. Šoliūno

telia tagal. Pašnairuojam į kitus, jau pusę kalnelio užkopusius, ir neatsistebim jų greitai įgyta technika. Praeinantieji pasiūlo mėginti specialias virves, kurios užtraukia sportininkus į kalną. Nesugalvoję jokios kitos išeities, prisiartinam prie automatiškai traukiančių virvių ir laukiame savo eilės. Bet ir čia vargšui pradžiokui ne pyragai — kiekvienas staigesnis virvės patraukimas išmuša tave iš lygsvaros, ir pasijunti kad jau slenki žemyn. Parverti po tavęs važiuojančius draugus ir sustabdai visą judėjimą. Dar keletą kartų pakartoji šią procedūrą ir tik po gero laikotarpio, išsimaudęs sniege, pasieki viršūnę.

Žvilgterim į pakalnę ir... ar važiuoti, ar nevažiuoti? Bet dabar nestovėsi čia kaip žvakė; reiks kaip nors pakalnėn "nuvairuoti". Padrąsinam vieni kitus ir ruošiamės pradėti. Tačiau kaip gali pradėti, jeigu, vėjeliui papūtus, staiga atsisėdi ir niekaip negali atsistoti, nes neištiesi susikryžiavusių kojų. Su draugų pagalba atsistoji, ir vėl rįžties. Skamba įvairūs patarimai, kuriuos dedi giliai į galvą: kaip pasispirti, sustoti, pasukti ir t.t. Taip begalvojant, slidės lyg nekantraudamos pačios pradeda važiuoti žemyn. Staiga pamatai artėjantį, nelabai draugiškai atrodantį medį ir tikiesi, kad jis pasitrauks, nes tu nemoki pasukti. Bet problemą išsprendžia kitas geradaris, kuris lėkdamas užkliudo tave, ir abu lyg susitarę neriat į sniegą kaip perlų žvejotojai. Dar dažnai "ilsiesi" baltam sniege arba vejies mėginančią pasprukti neklaužadą slidę, kol atsirandi pakalnėj.

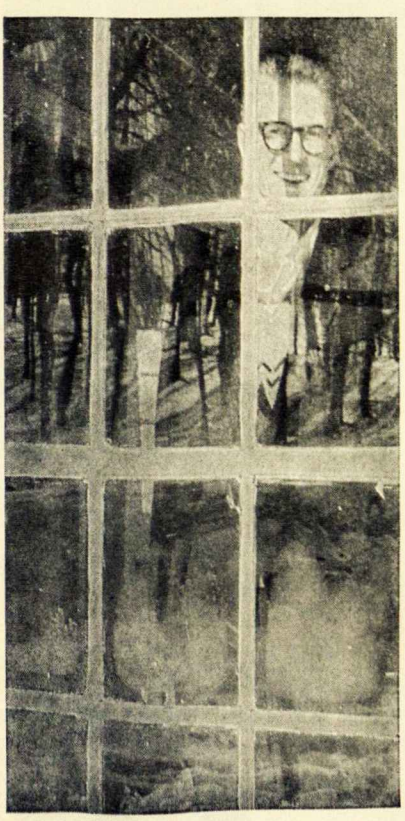

Įleiskite, lauke šalta
Nuotr. J. Šoliūno

Vakare atšlubuojam į salę lengvų žaidimų pažaisti, padainuoti, ir nelaimėmis su kitais pasidalinti. Grįžę į savo namukus, sapnuose matom besijuokiantį medį, sniegą, kalną, slides...

Pirmadienis. Mergaičių vadovė įvairiom priemonėm kelia savo auklėtines, ir prasideda nerepetuotas koncertas; "Oi, oi, oi", "Ai, ai". Panašiai aiksėdami susirenkam į pirmąją paskaitą. **Jonas Šoliūnas** kalba apie lietuviškos šeimos sunkumus ir problemas, atsiradus svetimoje šalyje. Apsvarstom neišvengiamus pasikeitimus tėvų autoritete ir matome augančio vaiko problemas, ypač jo neaiškų supratimą, kodėl reikia likti lietuviu. Tik saujelė stovyklautojų po pietų išvyksta į kalnus., o kiti likę gvildena paskaitoje patiektas mintis arba deda kompresus and didelių mėlynių.

Nusileidus saulei ir atėjus ramiam vakarui, išvažiuojam pasisvečiuoti pas netoliese stovyklaujančius skautus akademikus. Klausomės įdomaus pašnekesio apie muzikos vystymąsi ir išgirstame žymesnius kūrinius, kuriuose muzikos keitimasis labiausiai jaučiamas.

Paskutinė diena išaušta nepaprastai šalta, lyg grasinanti greičiau

"Kieno čia batai?" Nuotr. J. Šoliūno

Tikiuos, kad niekas nematė
Nuotr. V. Petrusevičiaus

išvykti įsibrovėlius. Langus puošia įvairios žieminės gėlės, o po žingsniais girgžda blizgantis sniegas. Antroje paskaitoje toliau nagrinėjame šeimyniškumo principą. **Dr. Bieliauskas** paaiškina, kaip skirtingai yra nubrėžiami moters ir vyro charakteriai literatūroje, mene ir ypač psichologinėse studijose. Prelegento asmeniniai tyrinėjimai šioje srityje paįvairina paskaitą įdomiais pavyzdžiais.

Vakare žiūrim slidinėjimo olimpijadų filmas. Visi sekame atydžiai, nes norime pasisavinti geruosius judesius. Visur girdėti šnabždėjimas: "Ar nesakiau, kad sukantis reikia daugiau pritūpti, o čia į priekį pasilenkti"; "Matai, kaip lengvai virsta — tai ne tu..."

Neužilgo sulaukiam ir mus pažadėjusių aplankyti skautų akademikų. Linksminam amerikiečius savo smagiomis dainomis, žaidžiam viliones ir sukamės ratu. Linksma, bet kartu ir liūdna — jau paskutinis vakaras.

Trečiadienio rytą suskamba paskutinieji atsisveikinimai. Mašinos paskutinį kartą užvažiuoja į kalniuką ir pranyksta sniego pustomam kelyje. Tyla ir svajonės apgaubia vienišų pušų karaliją.

Eina išbandyti sniego Nuotr. V. Petrusevičiaus

Ant ledo
Nuotr. V. Petrusevičiaus

"Žygiuoja kareivis per sniegą"
Nuotr. J. Šoliūno

Suk, suk ratelį
Nuotr. V. Petrusevičiaus

Ir kur dėsim keleivius
Nuotr. V. Petrusevičiaus

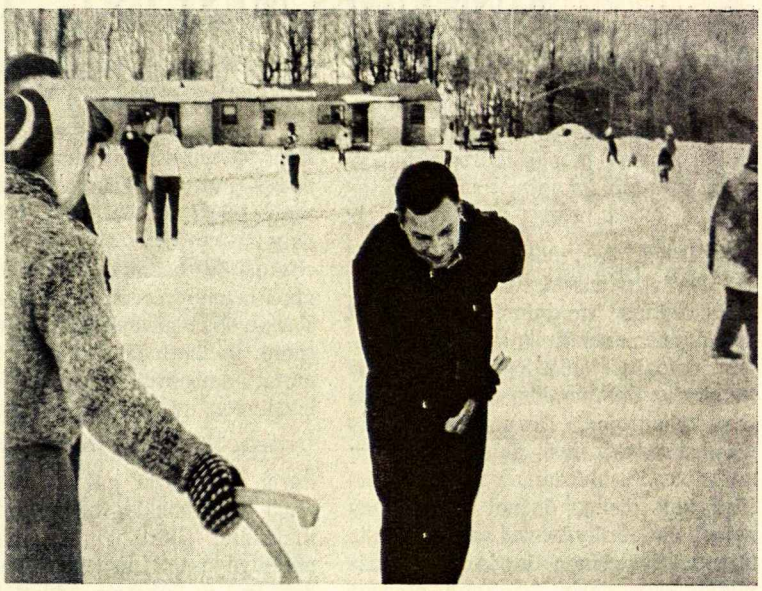

Pakvietimas šokiui Nuotr. V. Petrusevičiaus

Poilsis Nuotr. V. Petrusevičiaus

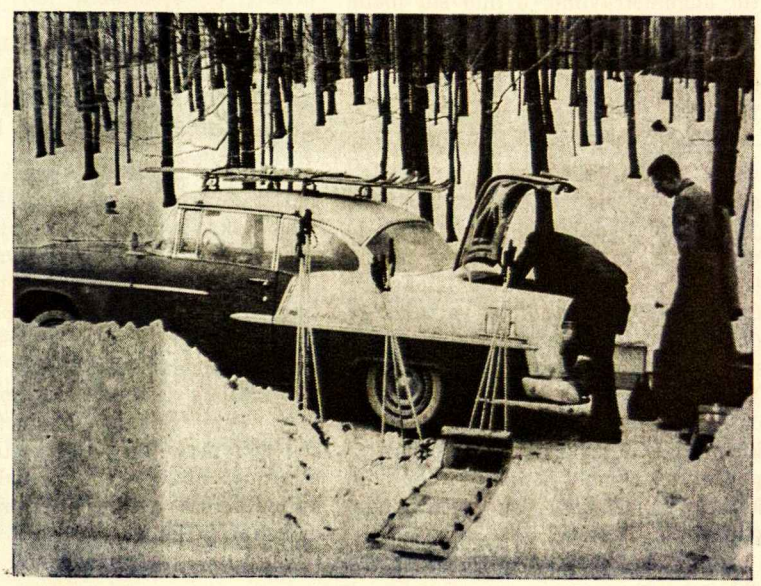

RINKTINĖS MINTYS

Visos tautos turi knygų, kur įvairiais klausimais sutelkta aforizmų, citatų. Knygas mielai naudoja žurnalistai, pamokslininkai, mokytojai ir šiaip žmonės, nes surinktos mintys duoda progos ir pagalvoti ir praturtėti.

Ir lietuviuose buvo bandymų išleisti tokius rinkinius, pavadinant "Auksinėm mintim", ar kitaip. Dabar nemažą tomą pateikia **Juozas Prunskis,** tas nenuilstantis žurnalistas, keliautojas, Draugo kultūrinio priedo redaktorius, daugelio knygų autorius. Susidurdamas su žurnalistika kas dieną, dažnai sakydamas pamokslus, laikydamas paskaitas, jis ir jautė tą spragą, kurią norėjo užpildyti savo darbu.

Autorius įžangoje sako pervertęs įvairių tautų panašius rinkinius ir iš jų pasiėmęs, ką radęs geriausio. Taip darbas tęsės per keletą metų, nuolat papildant, iš surinktų dar kartą atrenkant, patobulinant. Tuo atveju lietuviškas rinkinys susumuoja daugelį panašių leidinių kitom kalbom išleistų. Svarbiausia, čia įvesti ir lietuvių vardų, kurių yra arti 100.

Lietuvių autorius surinkti nebuvo taip lengva, nes čia darbas naujas, nepasinaudosi panašiu leidiniu kaip kitose kalbose. Reikėjo perversti daugel lietuviškų knygų, jieškoti pirmųjų šaltinių, kad tuo pasipildytų rinkinys. Šiaip eiliniam skaitytojui ir atrodys, kad permaža lietuvių autorių. Mieliau jis susidomėtų tuo pačiu klausimu, jei būtų lietuvių autorių aforizmai. Bet mūsuose jau tokia mada: pranašu savųjų tarpe nebūsi, tad reikia kuo daugiau pridėti svetimųjų, nes jų citatos, jų priminimas suteikia daugiau orumo paskaitai ar straipsniui. Tačiau šiuo atveju mielai pasinaudotume ir lietuviškais autoriais, nes nūnai daugeliui prieinami panašūs leksikonai svetimomis kalbimis.

Bet tai didelis ateities darbas, kuris reikalauja gal ne vieno žmogaus. J. Prunskis, kuris domisi tokiu klausimu, tikrai rinkinį patobulins, papildys, telks medžiagą naujai laidai. Tad ir linkėtume duoti kuo daugiau lietuviškų autorių. Įpraskime išsiversti savais, kurie daugeliu atžvilgiu tikrai nėra mažesni už svetimuosius.

Knygos gale pridėta autorių rodyklės, bet pasigendame temų rodyklės. Pavyzdžiui, jei nori aforizmų apie meilę — turi knygą sklaidyti, kur pataikysi atversti "M" puslapį. Gerai, jei tų aforizmų ten sudėta daug, bet jei tik vienas ar du, tai sunku net pastebėti.

Jaunimui ši knyga bus paranki rašant įvairius darbus. Pasinaudodami mintimis, aforizmais, galės praturtinti savo rašomus darbus, paskaitėles. Taip pat galės susipažinti ir su lietuvių autorių posakiais.

(Juozas Prunskis — **Rinktinės Mintys,** išleido Lietuvių Dienos, Los Angeles, Calif., 1958 m., 326 psl., kaina 4 dol.)

A. D.

NAUJA EGLUTĖ

Lietuvių Kultūros Institutas leidžia vaikams Eglutės laikraštėlį. Spausdina jį Nekaltai Pradėtosios Marijos seserys. Iki šiol jos rūpinosi tik administravimu, o nuo šių metų pradžios perėmė ir redagavimą. (Prieš tai Eglutę redagavo: dr. A. Šerkšnas, St. Zobarskas ir Pr. Naujokaitis).

Perėmusios Eglutę, seserys jos veidą keičia, labiau pritaiko mažiesiems skaitytojams. Gausiai iliustruoja, prideda piešinių, galvosūkių, įvedami ir lietuviški komikai. Iliustracijas piešia daugiausia jaunimas. Savo turiniu ji pasakoja vaikams įdomius dalykus, pasakėles, duodama daug religinės ir tautinės nuotaikos. Visa medžiaga pateikiama labai pedagogiškai. Eglutė rekomenduotina kiekvienai lietuviškai šeimai, nes ji padės atžalyną išmokyti lietuvių kalbos, supažindins su lietuviškais papročiais, istorija.

Draugo dienraščio šių metų romano premiją laimėjo Juozas Švaistas už romaną "Jo Sužadėtinė". Romane vaizduojamas Vincas Kudirka.

Aidai Jungtinėse Amerikos Valstybėse žengia į dešimtuosius metus. Visą laiką žurnalą redaguoja Antanas Vaičiulaitis, leidžia tėvai pranciškonai. Aidai vienintelis pastoviai einąs kultūros žurnalas, aplink save sutelkė geriausias intelektualines jėgas. Jam labiausiai rūpi lietuviškos minties ir savo kūrybos ugdymas. Tam reikalui kasmet skiria 500 dol. premiją: vieną metą už literatūrą, kitą — už mokslinį veikalą. Šiemet ateina eilė premijuoti mokslinį veikalą.

LITUANUS

Liet. Studentų Sąjunga leidžia Lituanus žurnalą anglų kalba. Jis skiriamas informacijai, todėl siuntinėjamas kuo plačiausiai. Vyriausiu redaktoriumi yra dr. V. Vygantas, redakcinį kolektyvą sudaro: A. Landsbergis, K. Skrupskelis, A. Staknienė, technikinis redaktorius — G. Penikas.

Praeitų metų paskutiniame numeryje rašo; dr. Krivickas — Lietuvos padėtis tarptautinėje teisėje; V. Doniela — komunistinė filosofija, E. R. Padvaiskas — žemės ūkis sovietinėje kontrolėje, G. Brown — dail. Petras Kiaulėnas, dr. V. Maciūnas — dr. V. Kudirka, supažindinama su B. Brazdžionio kūryba ir duodama jo eilėraščių vertimų, V. Trumpa — sov. lietuvių literatūros kritikos nelaisvė; toliau apžvelgiamos knygos, pasaulio lietuvių kongresas, studentų veikla. Numeris iliustruotas dail P. Kiaulėno kūrinių reprodukcijomis.

VARDAI * ĮVYKIAI * IDĖJOS

Albinas Baranauskas, pradėjęs savo pirmąsias noveles spausdinti Darbininke ir Ateityje, išleido antrą novelių knygą "Kalvos ir lankos". Knygoje aprašo tolimo Suvalkijos kampelio žmones ir gamtą. Išleido Viktoro Vaitkaus knygynas Waterbu ryje. A. Baranauskas yra išleidęs "Sniego platumos", novelių rinkinį, kurį 1958 m. premijavo Aidai.

Waterburyje gražiai veikia lietuviškas knygynas, pasivadinęs "Spaudos" vardu. Jį tvarko Viktoras Vaitkus. Jo pastangomis Waterburyje kovo 1 surengė lietuviškų knygų ir spaudos paroda, kurioje išstatė tremtyje išleistus laikraščius ir knygas. Parodos proga įvyko literatūrinė valandėlė, kur paskaitą skaitė Albinas Baranauskas.

Prof. K. Pakštas praeitą vasarą lankėsi britų Hondure ir tyrinėjo įsikūrimo galimybes. Dabar lietuvių tarpe jis pradėjo populiarinti mintį, kad reikia ten kurti lietuvišką koloniją. Jo mintis rado gyvo pritarimo, daug kur buvo susirinkimai tiems klausimams nagrinėti. Bent keliose vietose susibūrė net specialios draugijos, kurios studijuos įsikūrimo galimybes.

Grandinėlė, Clevelando jaunimo tautinių šokių grupė, sėkmingai tęsia savo pasirodymus. Vasario 8 ji šoko Clevelando penktoje televizijos stotyje.

Draugo dienraštis šiemet mini 50 metų išleidimo sukaktį. Ta proga jis paskelbė knygų išpardavimo mėnesį, kuris tęsiasi nuo vasario 10 iki kovo 10.

Škotijoje lietuviai pradėjo kurtis dar prieš pirmą pasaulinį karą. Jie turėjo daug organizacijų ir gražiai veikė. Daugiausia lietuvių buvo Glasgowe. Nesant naujos imigracijos, vyresnioji karta išmiršta, kartu nyksta ir lietuviškas veikimas. Dar jie turi savo kunigą J. Gutauską, kuris lanko lietuviškas kolonijas. Taip pat leidžia ir laikraštį "Išeivių draugą", kuris sausio 4 paminėjo 45 metų sukaktį.

Tėv. Alfonsas Bernatonis, Vokietijos lietuvių sielovados tvarkytojas, atvykęs į Ameriką, aplankė žymesnes lietuvių kolonijas. Į Vokietiją grįžta vasario gale. Jis uoliai rūpinasi lietuvių šalpa ir patarnauja Balfui.

Lietuvių foto mėgėjų klubas steigiamas Kanadoje. Numatoma rengti konkursus bei dalyvauti pasaulinėse foto mėgėjų parodose ir tuo garsinti Lietuvos vardą.

Dail. Telesforas Valius išrinktas Kanados Grafikų Sąjungos valdybos nariu.

Laiko laikraštis, leidžiamas tėvų marijonų Argentinoje, praeitų metų gale atšventė dešimtmetį. Laikraštis eina kas dvi savaitės. Pirmasis redaktorius buvo Pranas Brazys, MIC, vėliau — Pranas Garšva, MIC. Dabar redaguoja redakcinis kolektyvas. Atsakomasis redaktorius— J. Duoba.

Danutė Augienė, uoli šatrietė ir visuomenės veikėja, pradėjo dėstyti lituanistiką ir istoriją Chicagos Augš tesniojoje Lituanistikos mokykloje.

Antanas Pauliukonis, žurnalistas, paskutiniu metu gyvenęs Chicagoje, persikėlė į Los Angeles ir pradėjo dirbti "Lietuvių Dienų" redakcijoje

Ignas Šeinius, vyresnės kartos rašytojas, mirė sausio 15 Švedijoje. Jis ypač pagarsėjo prieš pirmą pasaulinį karą savo knygomis "Vasaros vaišės" ir "Kuprelis". Atsikūrus Lietuvai, jis ilgai buvo diplomatinėje tarnyboje, daugiausia Skandinavų kraštuose. Švediškai yra išleidęs informacinių knygų apie Lietuvą. Jo "Raudonas tvanas", kuriame vaizduoja bolševikų atėjimą į Lietuvą, pirma buvo išleistas švediškai.. "Lietuvių Dienų" leidykla rengiasi išleisti jo novelių rinkinį.

Algis Žukauskas, neseniai baigęs karo tarnybą JAV armijoje, Philadelphijoje dirba vienoj įstaigoj kaip inžinierius. Jis perėmė Moksleivių Ateitininkų Rytų apygardos pirmininko pareigas.

Kun. dr. J. Venckus, S.J., iš Urugvajaus atvyko į JAV. Ten jis profesoriauja jėzuitų universitete. Amerikoje žada išbūti apie pusę me tų. Dabar važinėja per lietuviškas kolonijas ir sako pamokslus, veda rekolekcijas.

Kun. Antanas Bunga, uoliai veikęs tarp Vokietijos lietuvių, išvy ko į Romą ir įstojo į marijonų vienuolyną.

Vytautas Valaitis baigė Athens, Ohio, universitete foto žurnalistiką ir iki šių metų mokslo pabaigos dar ten pasiliks, kol jo žmona baigs studijas. Jis laimėjo "US Camera" žurnalo konkursą už savo nuotrau ką "Ginčas". Konkurse dalyvavo 58 kraštų atstovai su 82,000 nuotrau komis. Valaitis kaip dovaną gavo 1959 "Station Wagen Rambler". Pati nuotrauka buvo įdėta į "US Camera" vasario numerį. V. Valaitis yra aktyvus ateitininkas ir uolus sportininkas.

Vytautas Sužiedėlis su Birute Orintaite susituokė sausio 1, šv. Kazimiero parap. bažnyčioje Brockton, Mass. Po vestuvių išvyko į Tampa, Fla. Ten jis dirba vienoje amerikiečių firmoje kaip mechanikos inžinierius.

LIETUVIS ATSTOVAUJA EUROPAI

Sausio 18 popiežius Jonas XXIII vizitavo Gregorianumo universitetą Romoje.

Gregorianumo universitetas — vienas iš senesnių ir savo paskirtimi pats svarbiausias katalikų universitetas visame pasaulyje. Jį įsteigė šv. Ignacas Loyola 1553 m. Nuo to laiko ten studijuoja iš įvairių pasaulio šalių į Romą atsiųsti seminaristai — klierikai. Šiuo metu suvažiavę iš 47 tautų, čia studijuoja arti 2000 studentų. Lietuviai klierikai iš šv. Kazimiero kolegijos taip pat yra siunčiami į Gregorianumo universitetą.

Popiežiaus atsilankymo proga iš studentų tarpo kiekvienai tautai buvo parinkti atstovai, kurie su Vatikano šveicarų gvardija kartu ėjo garbės sargybą. Dalyvavo visi Romoje esantieji kardinolai, seminarijų - kolegijų rektoriai ir dvasios tėvai, universiteto profesoriai ir studentai. Pirmasis sveikino kardinolas Pizzardo, Studijų Kongregacijos prefektas ir universiteto kancleris. Jo Eminencija yra ir šv. Kazimiero kolegijos protektorius-globėjas. Profesorių ir studentų vardu sveikino universiteto rektorius P. Munoz Vega, S.J. Po sveikinimų studentams kalbėjo popiežius.

Po to popiežiui labiau pasižymėję profesoriai įteikė po porą savo parašytų moksliškų knygų. Visų universiteto studentų vardu įteikė auksinę taurę ir mišiolą. Esant dideliam tautų skaičiui, buvo neįmanoma kiekvienos tautos atstovui popiežių atskirai pasveikinti, todėl iš kiekvieno kontinento buvo paskirta po vieną atstovą, kuris visų to kontinento tautų vardu sveikino. Kai reikėjo atstovauti Europos kraštus, laimė nusišypsojo Lietuvai. **Algimantas Bortkevičius** iš šv. Kazimiero kolegijos, (Romos ateitininkų draugovės narys) visų Europos studentų vardu šia proga sveikino popiežių Joną XXIII.

Pabaigai balsingų studentų choras, susidedąs iš 350 giesmininkų, galingai sugiedojo keletą giesmių.

Romano Romanus,
reporteris

studentų ateitininkų sąjunga

PAS ROMOS ATEITININKUS

Romos ateitininkai gruodžio 28 turėjo susirinkimą. "Tai faktas, įvykęs ir užfiksuotas", — buvo man pranešta, lyg jūsų korespondentas pats ten nebūtų buvęs. "Katalikų akcija yra senas dalykas, kaip sena katalikų bažnyčia", — pradėjo savo paskaitą kun. dr. P. Brazys, MIC. "Katalikų akcija, tai katalikų dalyvavimas Evangelijos skleidimo darbe". Prelegentas išaiškino katalikų akcijos reikšmę, nupasakojo jos istoriją nuo pat šv. Povilo laikų, išdėstė jos žymes, kurių svarbiausia — veikimas sielų išganymo darbe. griežtoj priklausomybėj nuo bažnytinės vyriausybės, nes pats Kristus davė mandatą savo apaštalams mokyti tautas; toliau, išdėstė katalikų akcijos struktūrą ir veikimo būdus įvairiuose kraštuose. Katalikų akcijos veikėjo pirmoji ir svarbiausioji pareiga yra kuo geriausiai atlikti savo pašaukimo pareigas.

Prelegentui baigus, kilo ilgos diskusijos. Užakcentuota, kad kunigas stovi viršum katalikų akcijos (nes jis duoda mandatą pasauliečiams veikti), todėl jis neturėtų būti renkamas į akcijos administracinius organus. Reikalinga turėti vadovaujantys asmenys, metodai atsiranda aplinkos sąlygų reikalavimuose. Iškelta ir daug kitų minčių.

Svariajai susirinkimo daliai pasibaigus, po trumpos pertraukos ir karštos arbatos su pyragais, prasidėjo "Kalėdų Eglutė". Programai vadovavo S. Razmus ir, pasinaudodamas tūla deimantų istorija, programos punktus pristatinėjo kaip deimančiukus. Kalėdinės taikos pulsas pajustas gautuose sveikinimuose. Su dideliu džiaugsmu priimta kun. St. Žilio kūryba: "Kalėdinė giesmė", "Vynuogynas", "Maldininkas". Tarp kitų "deimančiukų" įterpta bendras kalėdinių giesmių giedojimas.

Galiausiai A. Bačkis tarė atsisveikinimo žodį. Jis kalbėjo; "Kaip mums visiems žinoma, mūsų draugovės pirmininkas, kun. Aug. Steigvila, MIC, išvyksta pastoracijai į Argentiną... Jis sudarė šiems metams smulkų veikimo planą... parodė daug kantrybės... tikime... ir linkime pasisekimo už jūrių marių..." Kun. Aug. Steigvila kalbėjo paskutinį sykį draugovės nariams, juos vadindamas tiltų statytojais tarp žmogaus ir žmogaus, ir tarp žmogaus ir Dievo. Viskas baigta himnu.

Tarp besiskirstančių nugirdau: "...buvo labai jauki nuotaika". Kaimynas jam atsakė: "Tikrai, man patiko".

S. Jūreivis

Putnamiškės vienu dvasios vadu praturtėjo. Iki šiol ir moksleivėms ir studentėms dvasios vadu buvo kun prof. St. Yla. Šiais mokslo metais moksleivėms dvasios vadu liko kun. prof. St. Yla, o studentėms dvasios vadu sutiko būti kun. dr. V. Cukuras.

MARIANAPOLIS

Arkivyskupo Jurgio Matulaičio kuopa Marianapoly, Thompson, Conn. pirmą š.m. susirinkimą turėjo sausio 19. Jame dalyvavo tėv. Jurgis Navys, MIC, Jonas Milašius, Jonas Šimkus, Robertas Devokaitis, Leonardas Šimutis II, Linas Stonys ir Pranas Swatland. Tėv. Jurgs Navys atdarė susirinkimą, sveikindamas dalyvius ir ragindamas juos kuo aktyviau dalyvauti MAS veikloje. Prieš diskutuojant įvairius ateities veiklos projektus, buvo renkama nauja Ark. Jurgio Matulaičio kuopos valdyba. Į ją buvo išrinkta: pirmininkas Jonas Milašius, sekretorius Jonas Šimkus ir kasininkas Robertas Devokaitis. Visi valdybos nariai yra paskutiniųjų metų Marianapolio moksleiviai.

Matydama Marianapolio lietuvių moksleivių entuziazmą, nauja valdyba tuoj pasiskyrė posėdžiams dieną ir nutarė tuoj įsijungti į MAS Rytų Apygardos planus ir veiklą.

Jonas Šimkus

HARTFORDAS

Šių mokslo metų pradžioje perrinkta valdyba susideda iš Aldonos Kalvaitytės — pirmininkės, Dianos Papievytės — sekretorės, Rolando Giedraičio — iždininko ir korespondentės — Danutės Grajauskienės.

Draugovės susirinkimus šiuo metu lanko netoli dvidešimties narių, kandidatų bei prielankių svečių.

Kaip ir iki šiol, draugovės veiklą sunkina narių išsiblaškymas po Hartfordo apylinkes. Du valdybos nariai, Diana Papievytė ir Rolandas Giedraitis, studijuoja Connecticuto universitete, Storrs. Likusi draugovės dalis adresuojasi miesteliais kaip New Britain, So. Windsor, Vernon ir kt.

Dabartinė draugovės pirmininkė, Aldona Kalvaitytė, pavasarį baigė Annhursto College, So. Woodstock, Conn. Ji buvo veikli ateitininkė bei skautė Putnamo mergaičių bendrabutyje. Aldona vasaros pradžioje su mamyte ir broliu persikėlė iš Watertown, Conn., į Hartfordą. Mums labai malonu turėti ją savo tarpe.

Draugovės balerina Kristina Raščiūtė lapkričio 29 ištekėjo už Sigito Šerkšno, dr. A. Šerkšno sūnaus. Draugovė jaunavedžius pasveikino ir įteikė kuklią dovanėlę.

Draugovė nekantriai laukia metinės programos. Iki šiol valdyba pramatė tik bendrus veikimo planus, susidedančius iš mokslinės(paskaitos) kultūrinės (koncertai, muziejai), religinės ir šeimyninės srities.

D. G.

*

Į KALNUS, Į VIRŠŪNES

Po ilgo "žiemos" letargo miego studenčių ateitininkių Korporacija Giedra pramerkė akis "pavasariui".

Praėjo pora metų nuo Giedros paskutinio bandymo kopti į kalnų viršūnes. Susidariusios sąlygos daugumą iš buvusiųjų narių paviliojo pasukti kitais kalnelių keliais, būtent: vedybų takeliais.

Atsikūrusi Giedra pradėjo nauja energija ruoštis kelionėn. Šiuo metu grupėje turime devynias ryžtingas studentes.

Pirmasis susirinkimas įvyko Indrės Paliokaitės namuose jos gimtadienio proga. Tą dieną buvo apsvarstytos veiklos sąvokos, prasmė, formos ir gairės.

Antrajame susirinkime, kuris įvyko R. Urbutytės svetainėje, buvo pakviestos vyresniosios giedrininkės: Lituanistinės mokyklos direktorė p. Rugytė ir p. Vilimaitė, kurios apibūdino giedrininkių veiklą Lietuvoje, jos įsikūrimo istoriją bei jos gyvą ir darnią veiklą. Ta pačia proga buvo nutarta pavasarį suruošti studenčių ateitininkių šventę, kurios metu kandidatės taps Giedros tikrosios narės.

Praėjusių švenčių proga studenčių bei vyresniųjų giedrininkių iniciatyva radijo bangomis plačiajai visuomenei buvo perduotos penkioli-

kos minučių kalėdinių nuotaikų prošvaistės. Jos pasiekė išsisklaidžiusius lietuvius kūčių dieną ir pirmą Kalėdų rytą.

Trečiasis susirinkimas pramatomas vasario pradžioje. Bus peržiūrėta Korp. Giedros konstitucija, persvarstyta ir patobulinta pagal šių dienų veikimo sąlygas.

Norėtųsi tikėt, kad šis studenčių būrelis, susibūręs Korp! Giedros sparnų prieglobstyje, pajėgs suplasnoti erelio sparnais pakildamas į kalnų viršūnes! **Žiema**

GRANDIES KORPORACIJA

Korp! Grandis apjungia techniką studijavusius ateitininkus. Pirmosios komunistinės okupacijos, nacių okupacijos ir dabar besitęsiančios komunistų okupacijos laikotarpyje daug korporantų yra žuvusių kankinio mirtimi. Į vakarus išblokšti grandiečiai savo organizacinę veiklą tęsė toliau. Iki 1950 m. Korp! Grandis buvo gerai susiorganizavusi Vokietijos universitetuose, kuriuose augštuosius technikos mokslus pabaigė apie 20 korporantų. Amerikoje Korp! Grandis kurį laiką gyvavo New Yorke, o dabar sustiprino savo veiklą Chicagoje.

1958 gruodžio 12 Chicagos grandiečiai meldėsi už savo korporantus, žuvusius kovoje dėl laisvės komunistų ir nacių okupacijose ir už mirusius tremtyje. Į Korp! Grandį buvo priimta nariais kandidatais: Aristidas Bičiūnas, Vitalis Budrys, Vaidotas Daukantas, Ramūnas Motiekaitis, Edvardas Sakalauskas, Leonas Radvila, Arvydas Tamulis, Egidijus Valaitis. Šiemet gegužės 3 pramatoma suruošti "Grandkavą" Jaunimo Namuose. Šiuo metu Korp! Grandies valdybą Chicagoje sudaro: D. Bielskus, P. Brizgys. P. Narutis, A. Pargauskas ir Sinkus. **P. N.**

BALTIMORĖS SENDRAUGIAI

Savo susirinkime, įvykusiame sausio 18 d., išklausė dr. V. Viliamo paskaitos apie Letuvos sienų problemas. Specialisto gilumu apžvelgęs problemos platumą ir galimybes, kalbėtojas dokumentų ir retų žemėlapių pagalba nurodė Lietuvos sienų maksimum ir minimum reikalavimus, atsikuriant nepriklausomam gyvenimui. Gyvai besidomį susirinkimo dalyviai paskaitininkui dar pateikė eilę klausimų.

Einamuosius reikalus painformavo pirm. C. Surdokas, o A. Radžius pranešė apie moksleivių kuopos veikimą.

Susirinkimas buvo pas Diljonus. Šeimininkai susirinkusius pavaišino kavute.

MA SĄJUNGOJ

BALTIMORĖ, MD.

Baltimorės moksleiviai ateitininkai nesnaudžia. Sausio 11 turėjo susirinkimą pas p. Noreikus. Kalbėjo sendraugis V. Volertas apie V. Kudirkos 100 metų gimimo sukaktį. Moksleivis A. Šilgalis paskaitė trumpą ištrauką iš Vaižganto raštų. Pabaigoje p. Kalinauskienė parodė įdomių filmų iš kuopos ekskursijos į Washingtoną ir Sovietų ambasadoriaus Menšikovo pikietavimo Baltimorėje.

Kuopos valdybą sudaro: pirmininkas A. Šilgalis ir nariai: R. Kudirkaitė, A. Radžius, D. Veliuonaitė ir G. Drazdytė.

Eimutis Radžius

PITTSBURGH, PA.

Gruodžio 7-14 dienomis Carnegie muzikos salėje įvyko tradicinė kalėdinė programa, pavadinta "United We Sing". Pasirodė 25 tautos su savo kalėdinėmis giesmėmis. Kadangi Pittsburgas tuo laiku šventė 200 metų sukaktį, tai programa buvo ypatingai gražiai atlikta. Lietuvaitės iš šv. Pranciškaus akademijos, pasipuošusios tautiniais drabužiais, ypač gražiai pagiedojo lietuviškas kalėdines giesmes. Dirigavo sesuo Pranciška.

Kiekviena tauta savotišku būdu puošė bendrą didžiulę kalėdų eglę. Maža lietuvaitė, Danutė Koli-

Moksleivės su seserim Pranciška. Prie jų Danutė Količiūtė su lėle.

Kun. Juozas Šeškevičius, Sao Paulo ateitininkų organizatorius. Lietuvos nepriklausomybės minėjime dalyvavo jo paruošti ateitininkai.

čiūtė, 4 metų, po medžiu padėjo savo lietuvišką lėlę. Rytė Spingytė papuošė eglę lietuviškais gintarais ir trispalve vėliavėle.

Visa programa gerai pasisekė, ir lietuvaitės buvo pakviestos pasirodyti televizijoje.

Pittsburgo moksleivės, kur tik gali, stengiasi pasirodyti įvairiuose parengimuose ir tuo garsinti Lietuvos vardą. Sesuo Pranciška, kuri yra didelė patriotė, vis randa mums laiko ir energijos padėti. Ačiū seselei už tą nuoširdžią pagalbą.

Rytė L. Spingytė

PHILADELPHIJA

Moksleivių ateitininkų susirinkimas įvyko sausio 18 p. Puodžiūnienės bute. Susirinkimą pradėjo malda kuopos globėjas K. Čikota. Pirmininkauti pakviesta Valdonė Ramanauskaitė, sekretoriauti Stasys Karaška. Elena Tautkaitė perskaitė praeito susirinkimo protokolą.

Programą sudarė referatas — lietuvių kalba ir jos išlaikymas. Skaitė Roma P. Šia tema vyko diskusijos, kuriom vadovavo K. Čikota.

Einamuose reikaluose planuota ekskursija į New Yorką. Susirinkimas baigtas malda. Po to buvo linksmoji dalis.

R. P.

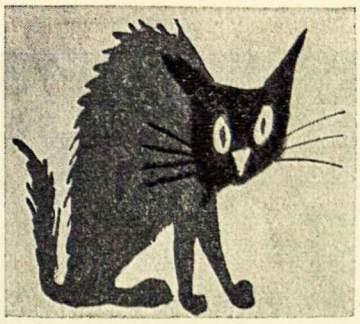

Chicaga

Eina garsas per Chicagą:
Kleizą reiks balnot
Ir apkraut darbais nabagą,
Ir kaldra užklot!
Nes Chicaga — karalystė,
Kur veikimas miega;
Žiemą veikdamas paslysi,
Nepadaręs nieko.
Ir Šoliūnas sužinojęs,
Kad spaudoj galybė, —
Ištiesė ant stalo kojas
Ir pats sau įžnybė.
Be Šoliūno ir be Kleizos
Daug dar ten lietuvių,
Bet kai tik žiema ateina, —
Tartum jų nebuvę.

Detroitas

Polikaitis ir Zaranka
Kažkada dainavo,
Ištiesė mergaitė ranką —
Jie kapituliavo!
Sako, ten kažkokios valdžios
Dirbo paslaptingai,
Bet kaip atomą suskaldžius —
Visos jos pradingo.

Clevelandas

Ant ežero kranto
Staniškis stovėjo
Ir apie veikimą
Žuvėdroms kalbėjo.
Nei vieno veikėjo
Aplinkui nebuvo,
Tik Ingrė Stasaitė
Sau kikliką siuvo.
Į šokius nubėgo
Linksma Barzdukaitė,
Ir šitaip praėjo
Veikimo savaitė.

Baltimorė

Sudie sesutės Bogutaitės,
Sudie ir broliai Dėdinai,
Kada diplomas tavo kraitis,
Kur tu pradingsi, nežinai.
Turėjom krūvą ten studentų,
Merginos švietė kaip ugnis,
Dabar tik krosnis iškūrenta
Visa veikimo paslaptis.

Philadelphia

Gal Gečiausko nepažįsti
Ir jo galios be ribos?
(Būtų didelė kiaulystė,
Jeigu Centras sužinos...)
Plušo čia kadais įkaitę
Stiprūs centrai ir valdžia,
O dabar tik Gaigalaitė
Padainuos tyliai nakčia.

New Yorkas

Čia miestas didžiulis,
Čia tūkstančiai kinų,
Kai snaudi prigulęs —
To niekas nežino.
Dabušis čia nardo,
Net žemė jam dunda,
Taip kartas nuo karto
Net Dzikas pabunda.
Nėra ko sakyti —
Čia dirba sukaitę,
Gražina Gaubytė
"Živago" paskaitė.

Bostonas

Iš viso, kaip matos,
Čia miestas arbatos,
Ir štukų visokių
Ir tautinių šokių.
Čia menas, kultūra
Išplaukia į jūrą,

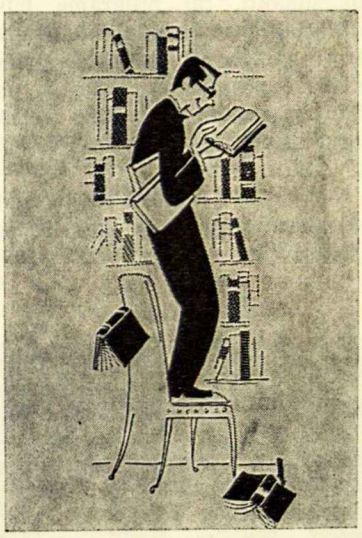

Prieš nuosmūkį karą
Kiekvienas čia varo.
Nereikia ten knygų,
Užtenka intrygų;
Tu nieko nemoki,
Jei rumbo nešoki!

Putnamas

Kur sapnų grožybės,
Kur svajonės tos?
Nebėra ramybės
Ant kalvos augštos!
Būdavo kadaise —
Mašinos kieme,
Pūgos jau sumaišė
Visa su žeme.

Kregždės sypsenos

Laiškas mamai iš Kennebunko

(Redakcijos dėmesiui atsiųstas laiškas, rašytas moksleivio mamai. Pavardės pakeistos apsaugai nekaltųjų).

Didžiai Gerbiama mama,

Kadangi neturiu laiko, tai dabar parašiau laišką. Kaip jums sekasi? Aš gyvenu gerai, nors reikia daug mokytis, ir aš esu pirmas savo klasėj, bet tai nieko, nes mus dažnai leidžia eiti į kiną. Vienas tėvelis sakė, kad pažįsta tėtę.

Bet jo vaikai nemėgsta. Be to, jis yra labai senas, ir nežaidžia krepšio su vaikais, o Tėvas Ksaveras tai lošia, tik jis nemoka faulų mėtyti. Man reikia kojinių, kadangi jau suplyšo.

Yra dvi skylės, bet kitos geros, bet negaliu nešioti, nes viena suplyšus. Be to man liepė Tėvas Fabijonas atsivežti maldaknygę, tą, kur yra salione ant lentynos. Tai man reikia maldaknygės. Be to, aš gavau gerą pažymį iš tikybos.

Iš anglų ir lotynų gavau labai gerus pažymius, užtat kitą semestrą noriu dar geresnius gauti. Būtų gerai, jei man atsiųstumėt penkis dol., kadangi man reikia vieną dol. duoti kuopai. Kada atvažiuosit?

Nepamirškit treningo ir kojinių, nes pavasarį čia visi nešioja. Su nuoširdžiais linkėjimais.

Su pagarba,
Jonas Albaitis
Čiukas Dėlis

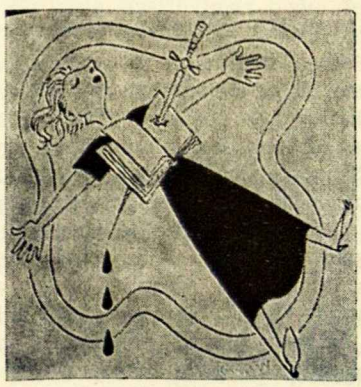

Taip širdis sunyko
Rašalo klane:
Negi lig Velykų
Jis pamirš mane?!

Untė šalapinis

NAUJŲ SENDRAUGIŲ BĖDOS

Plunksna Graužytė

Zirzia vaikas, tėvas baras,
Dar ko gero pakils karas,
Tėvas vaiką žada plakti,
Kam miegoti trugdo naktį.
Tėvas vaiką panešioja,
Vėl paguldo, vėl užkloja;
Motina tuo tarpu miega
Ir sapnuoja krentant sniegą.
Vaikas bonką apsižiojo,
Rėkti pagaliau nustojo.
Tėvas, kvapą net sulaikęs,
Laukia, kol užmiega vaikas,
Miega tėvas, miega vaikas,
Bet jau rytas, kelti laikas.

Mums rašo:

Algis ir Gražina Norvilai iš Chicagos Ateities administracijai rašo: "Kad nebūtų tarp mudviejų ginčų, prašau rašyti abiejų vardus, adresuojant Ateities voką".

Kitų kraštų ateitininkams Ateities prenumeratai apmokėti aukų atsiuntė:

Po 25.00 dol.; Detroito ateitininkų spaudos kioskas ir SAS Clevelando draugovė.

Po 15.00 dol.: Jonas Žadeikis, Chicago, Ill.

Po 10.00 dol.: Petras Pupius, Chicago, Ill.; dr. A. Razma, Wilmington, Ill.; MAS V. Endziulaičio kuopa, Brockton, Mass.

Po 6.00 dol.; dr. J. Bačiūnas, Strasburg. Ohio. Prel. M. Krupavičius, Ausonia. Conn.

Po 5.00 dol.: prel. Ign. Albavičius, Cicero, Ill.; kun. dr. V. Kaleckis, Grand Rapids, Mich.; Ant. Mažiulis, Boston, Mass., dr. A. Belickas, Evergreen Park, Ill.

Po 3.00 dol.: kun. A. Deksnys, East St. Louis, Ill.; dr. K. Rimkus, Chicago, Ill.; dr. V. Majauskas, Dearborn, Mich.; kun. A. Bučmys, Los Angeles, Calif.; Pr. Baltakis, San Diego, Calif.; kun. Fab. Kireilis, Chicago, Ill.; Vikt. Vaitkus, Waterbury, Conn.; dr. P. Kazlas Marion, Ind.; V. Klašinskas, Chicago, Ill.; dr. I. Skeivys, Richmond Hill, N.Y.; Jan. Lieponienė, Chicago, Ill.; L. Blažaitytė. Chicago, Ill.; A. Sabalis, Rochester, N.Y. G. Bajorūnaitė, Detroit, Mich.; E. Radzevičiūtė, Chicago, Ill.; Ald. Kairienė, Brooklyn, N.Y.; dr. Vyt. Vardys, Milvaukee, Wisc.; St. Barzdukas,, Cleveland, Ohio; Vyt. Sužiedėlis, Tampa, Fla.; Em. Kutkuvienė, Det., Mich.; A. Puida, Longlac, Ont., Canada.

Po 2.00 dol.: kun. V. Martinkus, R.I.; A. Prunskytė, Cicago, Ill.; kun. S. Laurinaitis, Columbus, Ohio.

Po 1.00 dol: Br. Barisas, Windsor, Ont., Canada; I. Skirgaudas, Detroit, Mich.

GARBĖS PRENUMERATORIAI

Kun. P. Juknevičius, Chicago, Ill.
Dr. J. Balčiūnas, Strasburg, Ohio
Dr. A. Razma, Wilmington, Ill.
Kun. A. Paškevičius, Moodus, Conn.
P. Vaicekauskas, Detroit, Mich.
Kun. Ign. Urbonas, Cary, Ind.
Kan. M. Vaitkus, Peace Dale, R.I.
Kun. J. Pragulbickas, Elizabeth, N.J.
Prof. B. Vitkus, Chicago, Ill.
Al. Kazickienė, New Rochelle, N.Y.
Prel. Ign. Valančiūnas, Phila., Pa.
K. Mikšys, Hamilton, Ont. Canada
P. Baltakis, San Diego, Calif.
Kun. J. Čepukaitis, Phila., Pa.
Dr. P. Bagdanavičius, Brklyn. N.Y.
Ant. Balčytis, Chicago, Ill
Kun. Z. Smilga, Middletown, Conn.
Dr. K. Valiūnas, New Rochelle, N.Y.
Kun. dr. K. Širvaitis, Cleveland, Ohio
Kun. P. Patlaba, Cicero, Ill.
Kun. J. Patašius, Great Falls, Mo.
Prel. P. Juras, Lawrence, Mass.
Kun. J. Kučingis, Los Angeles, Calif.
Kun. J. Grabys, Schenectady, N.Y.
Sigitas Bobelis, Brooklyn, N.Y.
Dr. P. Žemaitis, Dearborn, Mich.
Kun. P. Brazauskas, Eugene, Ore.

Visiems labai nuoširdus ačiū.

Ateities administracija

ŠACHMATAI

Rašo K. MERKIS

Bostono lietuvių A komanda tarpklubinėse Bostono pirmenybėse įveikė garsų Harvardo universitetą 4-1. Laimėjimas reikšmingas, nes tarpkolegėnėse JAV p-bėse Clevelande, Harvardas laimėjo antrą vietą ir iki tol pirmavo Bostono pirmenybėse.

Januolis V. Palčiauskas iš Chicagos, naujajam U.S. National Chess Ratings'e įvardintas experts klasėje, o Ged. šveikauskui betrūksta 3 taškų iki eksperto.

Ged. šveikauskas, Bostono lietuvių A komandos žaidėjas, vasario 14-15 su Harvardo univ. komanda dalyvavo Yale un-teto surengtose rungtynėse, New Havene. Pennsylvania ir Harvardas pasidalino pirmą vietą, sukorė po 3½-½ taškų.

Jaunučių grupė, So. Bostone, Kazio Merkio priežiūroje renkasi pažaisti Tamošaičių bute, 597 E. 7th St. Grupėje 10 berniukų, 8-14 metų.

Algis Makaitis, 13 metų draug su Gediminu Kuodžiu, 14 metų, žaidžia Bostono lietuvių B komandoj, kuri dalyvauja Bostono B lygos varžybose, turėdama dabar 6½ laimėjimo iš 9 rungtynių. Čia pateikiame Algio Makaičio laimėtą partiją prieš Tufts universiteto žaidėją Albert Jr. Parti-Makaitis. 1.e4 e5 2.Žf3 Žc6 3.Rc4 ja - Itališka. Balti — Albert, juodi — Žd4?! jei baltų žirgas ima pėstininką e5, juodi gauna puikią partiją po Vg5, (žiūr. Ateitis. gegužės 1958) 4.c3 Ž:Ž 5.V:Ž Žf6 6.d3 Rc5 7.0-0 c6 8.b4 Re7 9.Re3 b5 10.Rb3 0-0 11.Žd2 d6 12.h3 a5! 13.b:a V:a5 14.Bfc1 Ra6 15.Rd1 b4 16.c4 c5 17.Žb3 Vc7 18.Vg3, su grąsinimais! 18...g6 19.Rh6! Bd8 20.h4 Rc8 (laiku grąžintas į lošimą) 21.h5 Vd7 22.h:g f:g6 23.Žd2 Žg4! 24.R:Ž V:R 25.V:V R:V 26.f3 Rd7 27.Kf1 Ba3! 28.Ke2 Bda8 29.Bc2 b3! Koks veržlus šis piestininkas ir nieks paliesti jo negali! Jei žirgas muštų, tai bokštas muštų žirgą su išlošimu figūros.

30.Bb2 B:a2 31.B:B B:B 32.B:B b:B 33.Žb3 Ra4 34.Ža1 g5! 35.g3 Kf7 36.Kd2 Kg6 37.R:g5 K:R 38.Kc3 Rd1 39.Kb2 R:f3 40.K:a2 Kg4 41.Kb2 K:g3 42.Kc2 h5! 43.Žb3 h4 44.Žd2 Rg2 45.Kd1 h3 ir balti pasidavė, nes pėstininkas nesulaikomai žengia į valdoves. Diagramoj padėtis po 29...b3!

MAKAITIS

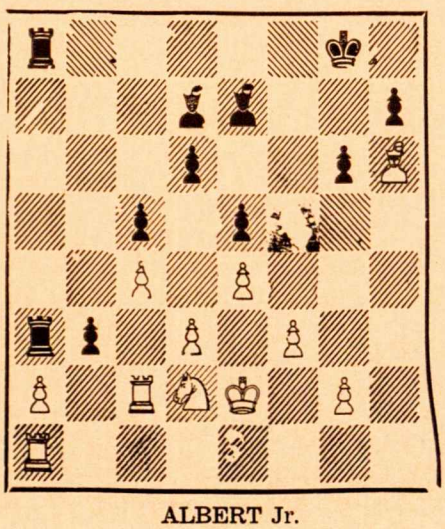

ALBERT Jr.

KNYGA — GERIAUSIA DOVANA

Vytauto Augustino
Lietuvos vaizdų albumas
LIETUVA
$5.00.

Prof. St. Šalkauskio
ATEITININKŲ IDEOLOGIJA
$3.00.

Knygas galima gauti:

ATEITIS
916 Willoughby Ave.
Brooklyn 21, N.Y.
Tel. GLenmore 2-2923.

ALp(LKA)1786
1959, Nr.2

ATEITIS, VASARIS, NR. 2

ŽIEMA LIETUVOJE

90.725.103